

LUNDS UNIVERSITET
Musikhögskolan i Malmö

EXAMENSARBETE 15 hp

Vårterminen 2019

Läroarbuden i musik

Elin Nordström

Babyrytmik: rörelseglädje och musikalisk gemenskap

en rytmikpedagogs och fyra föräldrars upplevelser av babyrytmik

Handledare: Magali Ljungar-Chapelon

Sammanfattning

Titel: Babyrytmik: rörelseglädje och musikalisk gemenskap – en rytmikpedagogs och fyra föräldrars upplevelser av babyrytmik

Författare: Elin Nordström

Syftet med studien var att undersöka upplevelser av babyrytmik och vad som kan uppnås genom babyrytmik i en verksamhet tillhörande Svenska Kyrkan i Malmö. Litteraturkapitlet beskriver begreppet rytmik och dess bakgrund, babyrytmik, barns upplevelse av musik och rytmik, samt barns utveckling kopplad till musik och rytmik. Studien innehåller också en intervju med kyrkans rytmikpedagog samt en fokusgruppsintervju med fyra föräldrar som medverkat på babyrytmik med sina 6–12 månader gamla barn. Resultatet visar att pedagogens mål är att via rytmiken skapa samspel och engagemang i gruppen. Föräldrarna har positiva upplevelser av babyrytmik. De har främst sökt sig till babyrytmik för de musikaliska inslagen, men det sociala mötet med andra visade sig vara en viktig del av upplevelsen. Före sin medverkan var föräldrarna inte särskilt medvetna om de sociala aspekterna. Studien visar också att babyrytmiken verkar ha god inverkan på relationen mellan barn och förälder samt på barnens lärande och utveckling både socialt, känslomässigt, motoriskt och musikaliskt. Under sin medverkan blev föräldrarna positivt överraskade över hur snabbt barnen lärde sig att känna igen sånger, rörelser och instrument. Däremot tycks föräldrarna inte ha varit medvetna om syftet med de olika inslagen och på vilket sätt de bidrar till barnens utveckling och lärande.

Nyckelord: *babyrytmik, gemenskap, musik, rytmik, rörelse, samspel, spädbarnssång,*

Abstract

Title: Eurhythmics for Infants: The Joy of Movement and Musical Community – A Eurhythmics Educator and Four Parents' Experiences of Eurhythmics for Infants

Author: Elin Nordström

The purpose of the study was to examine experiences of Eurhythmics for Infants and what can be achieved through Eurhythmics for Infants in classes associated with the Church of Sweden in Malmö. The literature review describes the concept of eurhythmics and its background, Eurhythmics for Infants, children's experience of music and eurhythmics, and children's development linked to music and eurhythmics. The study also includes an interview with the church's eurhythmics educator as well as a focus group interview with four parents who participated in Eurhythmics for Infants with their babies aged 6–12 months. The results show that the educator's aim is to create interaction and engagement within the group through eurhythmics. The parents have positive experiences of Eurhythmics for Infants. They have mainly sought out Eurhythmics for Infants for the musical elements, but the social meeting with others proved to be an important part of the experience. Before their participation, the parents were not particularly aware of the social aspects. The study also shows that Eurhythmics for Infants seems to have a good impact on the relationship between children and parent as well as on children's learning and development socially, emotionally, motorically and musically. During their participation, the parents were pleasantly surprised at how quickly the children learned to recognize the songs, movements and instruments. However, the parents do not seem to have been aware of the purpose of the different elements and in what way they contribute to the children's development and learning.

Keywords: *eurhythmics for infants, eurhythmics, community, interplay, movement, music, singing with infants.*

Förord

Jag vill först och främst tacka mina informanter som låtit mig ta del av deras upplevelser. Tack för att ni medverkat i min studie med så stor entusiasm. Jag vill också tacka min handledare Magali för vägledning och goda råd. Slutligen vill jag säga tack till Mateusz och Julia. Tack Mateusz för att du uppmuntrat mig och givit mig värdefulla perspektiv. Tack Julia för dina objektiva ögon och dina konkreta tips.

Innehållsförteckning

1. INLEDNING	11
1.1 SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNING.....	12
2. LITTERATUR OCH TIDIGARE FORSKNING	13
2.1 VAD ÄR RYTMIK?	13
2.2 RYTMIKMETODEN.....	13
2.2.1 Dalcroze och rytmikmetodens historia	14
2.3 VAD ÄR BABYRYTMIK?.....	16
2.3.1 Rytm hos foster och bebis.....	17
2.3.2 Vart finns babyrytmik?.....	17
2.4 SENSOMOTORISK UTVECKLING	17
2.4.1 Barnets motoriska färdigheter i förhållande till ålder	18
2.5 SINNEN.....	19
2.5.1 Hörselsinnet.....	19
2.5.2 Beröringssinnet.....	20
2.5.3 Led- och muskelsinnet.....	21
2.5.4 Balanssinnet.....	22
2.5.5 Kroppsuppfattning	22
2.6 FLERA SINNEN I RYTMIK.....	23
2.7 SAMSPEL I GRUPP OCH LEDARENS BETYDELSE.....	23
2.7.1 Ledarens betydelse	24
2.7.2 Barn utvecklas genom samspel.....	24
3. METOD	26
3.1 VAL AV METOD.....	26
3.2 METODER FÖR DATAINSAMLING	27
3.2.1 Semistrukturerad intervju	27
3.2.2 Fokusgruppsintervju	27
3.3 DESIGN AV STUDIEN	28
3.3.1 Urval.....	28
3.3.2 Informanter.....	30
3.3.3 Datainsamling.....	31
3.4 ANALYS	31
3.5 STUDIENS TILLFÖRLITLIGHET	32
3.6 ETISKA FRÅGOR	33
4. RESULTAT	35

4.1 BABYRYTMIKENS UPPLÄGG OCH SYFTE	35
4.1.1 Föräldrarnas roll i babyrytmiken.....	37
4.1.2 Pedagogens syn på varför föräldrar går på babyrytmik.....	38
4.1.3 Utmaningar i babyrytmik	38
4.2 SVENSKA KYRKAN SOM KONTEXT.....	38
4.2.1 Pedagogen om Svenska kyrkans engagemang	39
4.2.2 Föräldrarnas syn på Svenska kyrkan som kontext.....	39
4.3 GEMENSKAP OCH SOCIALT SAMSPEL I GRUPPEN	39
4.3.1 Pedagogen om gemenskap och socialt samspel i gruppen.....	39
4.3.2 Föräldrarna om gemenskap och socialt samspel i gruppen	41
4.4 FÖRÄLDRARS OCH BARNNS SAMSPEL	43
4.4.1 Pedagogen om samspel mellan barn och förälder	43
4.4.2 Föräldrarna om barnens samspel	43
4.5 BARN LÄR GENOM BABYRYTMIK	44
4.5.1 Pedagogen om barnens lärande genom babyrytmik.....	44
4.5.2 Föräldrarna om barnens lärande genom babyrytmik	45
4.6 MOTORIK OCH KROPPSKÄNNEDOM.....	46
4.6.1 Pedagogen om motorik och kroppskännedom	46
4.6.2 Föräldrarna om motorik och kroppskännedom.....	47
4.7 BABYRYTMIK ÄR NÅGOT MUSIKALISKT	47
4.7.1 Pedagogen om de uppskattade instrumenten.....	47
4.7.2 Föräldrarna om musiken, kvalitén och igenkänning.....	48
4.8 BABYRYTMIKEN I VARDAGSLIVET	49
4.8.1 Pedagogen upplever att babyrytmiken används hemma.....	49
4.8.2 Föräldrarna märker av babyrytmiken hemma	50
5. DISKUSSION.....	51
5.1 DEN URSPRUNGLIGA RYTMIKEN KONTRA DAGENS BABYRYTMIK.....	51
5.2 TRYGGHET, SAMSPEL OCH MUSIKGLÄDJE I FOKUS	51
5.3 KONTEXTENS BETYDELSE	52
5.4 BABYRYTMIK ÄR EN SOCIAL AKTIVITET I SAMSPEL	54
5.4.1 Samspel mellan barn och förälder	55
5.5 BABYRYTMIKENS PEDAGOGISKA SYFTE.....	56
5.5.1 Barn lär och utvecklas med babyrytmik.....	56
5.5.2 Teorin bakom rytmiken är inte alltid synlig för deltagarna.....	57
5.5.3 Barnens dagsform, koncentration och motivation	58
5.6 RYTMIK AKTIVERAR FLERA SINNEN.....	59
5.7 PEDAGOGEN HAR EN VIKTIG ROLL	61
5.8 SLUTSATS.....	62
5.9 VIDARE FORSKNING.....	63

6. REFERENSER	64
BILAGOR	67
BILAGA 1	67
BILAGA 2	70
BILAGA 3	72
BILAGA 4	73

1. Inledning

Under min uppväxt har musik och rörelse haft stor betydelse. Som liten tog min mamma med mig på Kyrkans barntimmar som välkomnade barn och den barnlediga föräldern på sångstund, rytmik och fika. När jag blev lite äldre fortsatte mina föräldrar att gå med mig på barnrytmik då de ansåg att det var en bra aktivitet.

Jag gick i en grundskola med estetisk profil och skolans motto var att vi barn skulle få dansa multiplikationstabellen, om det gjorde att vi lärde oss den. Kroppen som verktyg för lärande blev snabbt min vardag och passade mig väldigt bra. Fram till att jag slutade gymnasiet var musik och dans två stora intressen, därefter fick musiken ta överhand då jag läste vidare på musikhögskola. När jag läste rytmikkurser under mina år på Musikhögskolan i Malmö väcktes återigen mitt intresse för rörelse och för vad vi kan åstadkomma med kroppen som uttrycksmedel och som läromedel. Jag fastnade särskilt för hur man som pedagog kan jobba med barn i yngre åldrar och började fascineras över den fitness och goda kvalitet som jag upplever krävs när man jobbar med barn. Jag fick även en uppfattning om att det genom rytmiken går att aktivera många sinnen och utvecklingsområden. Under mitt fjärde år på Musikhögskolan började jag vikariera som babyrytmikpedagog och fick då testa mina kunskaper i praktiken. Efter några veckor kom en förälder fram till mig och berättade om ett tillfälle hemma vid frukostbordet då barnet börjat klappa händerna så som vi klappar till en viss låt på babyrytmiken. Det här väckte ett intresse hos mig i att vilja ta reda på mer om babyrytmikens påverkan.

Jag upplever att utbudet av litteratur kring babyrytmik främst erbjuder tips för planering, övningar att använda samt noterad musik. Min uppfattning är att det finns ett mindre utbud av den sortens litteratur som skildrar föräldrars upplevelser samt vilka potentiella fördelar som finns för barn och föräldrar som medverkar på babyrytmik. Genom det här arbetet får jag kunskap om hur musik och rytmik påverkar människor redan i ung ålder. Den här kunskapen är relevant i min kommande yrkesroll då jag genom min förståelse för människans grundläggande lärande ihop med musik har möjlighet att både anpassa min undervisning samt bemöta mina elever på ett bra sätt.

1.1 Syfte och frågeställning

Syftet med det här examensarbetet är att undersöka rytmikpedagogens roll och föräldrarnas upplevelser av babyrytmik samt vad som kan uppnås med babyrytmik. Arbetet innehåller litteraturgenomgång samt två separata intervjuer som gjorts i en babyrytmikverksamhet inom Svenska kyrkan i Malmö. Där har jag intervjuat rytmikpedagogen och gjort en fokusgruppsintervju med fyra föräldrar som har barn i 6–12 månadersåldern.

I arbetet används följande frågeställningar:

- Vilka målsättningar har rytmikpedagogen med babyrytmiken och hur påverkar dessa planeringen av babyrytmikpassen?
- Vilka förväntningar och upplevelser har föräldrarna av babyrytmik?
- Vad kan uppnås genom samspel mellan barn, föräldrar och rytmikpedagog?

2. Litteratur och tidigare forskning

I följande kapitel presenteras litteratur och tidigare forskning som beskriver metoden rytmik, babyrytmik samt barns utveckling kopplat till babyrytmik. I kapitlet förekommer både ordet *barn* och ordet *bebis*. När barnet är nyfött definieras det som *bebis* (baby) tills dess att det är tolv månader gammalt (NE, 2019). I en del av litteraturen förekommer ordet *barn* synonymt med ordet *bebis*.

2.1 Vad är rytmik?

Nationalencyklopedin ger två förklaringar av begreppet rytmik.

1. läran om rytm
2. systematiserad övning av den musikaliska sensibiliteten genom kroppsrörelser (NE, 2019)

Den danska musikpedagogen Gerda von Bülow (1974) förklarar begreppet rytmik på följande sätt.

Ordet rytmik används i flera olika sammanhang, både teoretiskt och praktiskt: som begrepp för det rytmiska elementet i musiken, som beteckning på gymnastik- och rörelsesystem samt som uppfostringsmetod, som förenar rörelse och musik. (Bülow, 1974, s. 9)

Vidare menar Bülow (1974) att ordet rytmik också används då man vill benämna den undervisningsform som Dalcroze skapade. Den här undervisningsformen benämns av Nivbrant Wedin (2012) som en *metod* som används för att undervisa i musik genom rörelse. Enligt Nivbrant Wedin (2012) kan rytmikmetoden användas med människor i alla åldrar, från babyrytmik till rytmik med pensionärer. I den här studien om babyrytmik syftar ordet *rytmik* till den undervisningsmetod som beskrivs av Nivbrant Wedin (2012).

2.2 Rytmikmetoden

Rytmikmetoden ses enligt Nivbrant Wedin (2012) som en helhetspedagogik där hela människan deltar i undervisningen då metoden innefattar både intellekt, kropp och känslor. Rytmikmetoden anses attraktiv av många då det går att uppnå samarbete, koncentration och kroppsuppfattning. Där av används rytmikmetoden ofta inom specialpedagogik och gruppstärkande verksamhet (Nivbrant Wedin, 2012). *Rörelse och improvisation* samt *arbete i grupp* är det som kännetecknar medveten

rytmikundervisning. I all rytmikundervisning används *gruppen* medvetet som redskap då de pedagogiska vinsterna är många. Gruppen utgör möjligheter till samarbete där man ger och får impulser samt övar på att lyssna på varandra. Som grupp går det att samspele direkt, även om gruppdeltagarna ännu inte kan så mycket, och på så sätt kan undervisningen ändå bli dynamisk menar Nivbrant Wedin (2012). En vanlig missuppfattning är att rytmik är flummigt och saknar teoretisk grund menar Nivbrant Wedin (2012) som anser att rytmikmetoden tvärt om är mycket tydlig och konkret, men att teorin inte alltid syns för deltagare och åskådare.

2.2.1 Dalcroze och rytmikmetodens historia

I början av 1900-talet uppkom pedagogiska inriktningar som liknade varandra runt om i Europa. De här pedagogiska inriktningarna innehöll musik, form, färg och rörelse och förknippas med pedagoger som Dalcroze, Montessori, von Laban, Grunow, Steiner, Suzuki, Orff, Feudel och Fröbel som alla förknippar lärande med rörelse menar Vernersson (2013). Dalcrozes grundläggande idéer gick via den tyska rytmikpedagogiken *Rhythmische Musikalische Erziehung* för att sedan ta den danska inriktningen *Rytmisk Musikalisk Opdragelse* som hade en personlighetsutvecklande, metodisk och terapeutisk profil. När den danska formen av *Rytmisk Musikalisk Opdragelse* kom till Malmö år 1961 översattes den till Rytmisk Musikalisk Uppfostran/Utveckling för att sedan bytas ut mot begreppet Rytmikpedagogik/Rytmik år 1975 (Vernersson, 2013).

Emile Jaques-Dalcroze levde mellan 1865–1950 och är en av de musikpedagoger som än i dag förknippas med rytmikpedagogik. Dalcroze undervisade i satslära och upptäckte att eleverna hade svårt att uppfatta de ackord de hade i uppgift att skriva ner. Dalcroze (1997) menar att det berodde på att eleverna inte fått göra övningar där kropp och intellekt får möjlighet utvecklas parallellt. Dalcroze bestämde sig för att göra mer fysiska övningar i sin undervisning och märkte att de äldre elevernas förmåga att lyssna blev lidande då de analyserade för mycket rent intellektuellt. De yngre barnen hade däremot lättare för att ta till sig de fysiska övningarna och därav kom deras förmåga att analysera mer naturligt (Dalcroze, 1997). Vidare anser Dalcroze (1997) att barnens förmåga att musicera hämmades av att de hade svårt att rytmisera längden på tonerna, vilket innebär att motorik och dynamik inom musik inte enbart beror på örat. Dalcroze (1997) iakttog pianister och såg att de reagerade på musiken med hela sin kropp, inte bara med händerna. Det förekom även reaktioner i ben, överkropp och huvud. Det här bidrog till att Dalcroze (1997) förstod

att musik sitter i människans hela muskel- och nervspel. Därefter lät han sina elever göra övningar som handlade om att gå, stanna och reagera med kroppen på musiken.

Jag kom så till den uppfattningen att den musikalitet som enbart bygger på det auditiva är ofullständig och insåg hur nödvändigt det är att undersöka sambandet mellan det motoriska och det auditiva, mellan toner och tidsvärden, mellan tid och kraft, mellan dynamik och rum, mellan musik och dans. (Dalcroze, 1997, s. 8)

Det här blev rytmikens början enligt Dalcroze (1997) som vidare beskriver att han träffat barn som inte uppskattade sång och musik men till slut kom att göra det då de älskade rytmisk rörelse. Då Dalcrozets rytmikövningar från början var tänkta för äldre barngrupper ska vi inte applicera dem direkt på babyrytmik. Dock är den filosofi som Dalcrozets rytmikpedagogik står för även beskriven av rytmikpedagogen Heléne Frister Lind (1999) som undervisar i babyrytmik i modern tid.

För att förstå uppkomsten av det vi idag kallar babyrytmik kan vi vända oss till Frenelius (1970) och Bjørkvold (2005). År 1962 kom den första upplagan av boken *Musik för barn: en bok för förskolan och hemmet* skriven av förskolepedagogen Gunhild Frenelius (1970) som undervisade just i ämnet barn- och musik vid Förskoleseminariet i Stockholm. I den undervisning som Frenelius (1970) talar om ingår bland annat vissång och rytmiska lekar. Visorna bör vara anpassade efter barnens utveckling och deras unga ålder. Vidare menar Frenelius (1970) att barns känsla för rytm övas om de får uppleva olika rytmer genom lek. Lekarna kan vara i form av sagor där sagans innebörd återskapas med rörelser. Barnen lär sig rörelsernas rytm genom repetition. Frenelius (1970) menar också att instrument är mycket användbart. "Trollens tramp i skogen karakteriseras med regelbundna, tunga slag på pukor eller trumma" (Frenelius, 1970, s. 60). Genom att addera instrument till den rytmiska leken blir lekarna således mer intressanta. Vidare menar Frenelius (1970) att musik med tydlig rytmik kan skapa rörelseglädje hos barnen vilket stimulerar deras rytmisinne.

Bjørkvold (2005) talar om att spädbarnssång och föräldragrupper med musik blev en trend på 1990-talet. Musik- och kulturskolor samt Frälsningsarmén är några som tar initiativ. Både mamma, pappa, farfar och mormor kan med fördel delta i aktiviteten då det stärker familjebanden menar Bjørkvold (2005).

2.3 Vad är babyrytmik?

Efter en intervju med rytmikpedagogen Camilla Gölstam talar Gottberg (2009) om babyrytmik som en reflekterande metod då verksamheten riktar in sig på att ge barnet musikalisk stimulans via föräldrarna. Camilla Gölstam (Gottberg, 2009) anser att babyrytmik innebär att ge musiken till hela familjen.

Föräldrarna, och så småningom även barnet, sjunger rörelsevisor, leker ramsor och hoppar och vagnar till musiken. Här byggs tankarna att barnet och den vuxne i en preverbal kommunikation ska utveckla ett musikaliskt öppet förhållande till sina röster och kroppar, till sina förmågor att kommunicera. (Gottberg, 2009, s. 32)

Efter att barnet härmat sina föräldrar vill barnet själv upptäcka världen på egen hand, vilket är ett sätt för barn att växa genom musiken menar Gottberg (2009).

Rytmikundervisning med bebisar är inte på något sätt svårare att planera än den rytmikundervisning som riktar sig till äldre barn anser Engelholm (1998) som också menar att det däremot är viktigt att vara välplanerad för att kunna vara flexibel i mötet med de små barnen. Vidare anser Engelholm (1998) att babyrytmiken inte behöver pågå någon lång stund, men att det är bra att tänka på de fyra grundidéerna: *rum, tid, kraft och form*. *Rum* – lek i rummets dimensioner för att uppleva höjd, bredd och olika avstånd. *Tid* – ge barnet en upplevelse av puls, förändring av tempo, fraser genom musik samt att uppleva kroppens tid i form av puls och hjärtslag. *Kraft* – att på ett varierat sätt låta barnet uppleva möjligheterna med sin kropp samt att medvetet öva på koordination, balans och koncentration. Engelholm (1998) menar att koncentration övas genom att ägna korta stunder åt varje planerat moment. *Form* – att låta barnet uppleva former på de föremål som finns runt omkring. Det kan också handla om form på en sång eller musikstycke (Engelholm, 1998). När pedagogen planerar sin babyrytmikundervisning kan hen utgå från *material* att undersöka, *sånger och ramsor*, olika *begrepp* eller barnens *behov* och vad de behöver träna på anser Engelholm (1998). Det direkta samspelet som rytmikmetoden möjliggör (Nivbrant Wedin, 2012) gäller även i babyrytmik menar Frister Lind (1999). I gruppundervisning lär barnen inte bara av rytmikpedagogen eller sig själva, barnen lär sig också av de andra i gruppen genom att ens egna hörselintryck förstärks när man ser föräldrar och andra barn i gruppen röra sig till det man själv hör. Därför utvecklas gruppen parallellt med den enskilde individens utveckling menar Nivbrant Wedin (2012).

2.3.1 Rytm hos foster och bebis

Gottberg (2009) anser att fostret befinner sig i en "ständig cykel av puls och rörelse" (s. 31) då fostret omges av mammans hjärtslag, andning, röstklang och rörelser i magmuskulaturen vilket tillsammans skapar ett lugn. Likaså anser Bjørkvold (2005) att rytm, ljud och rörelse är människans musiska grundelement vilket finns hos barnet redan före födseln. Ett åtta månader gammalt foster som hör distinkta ljud från instrument eller andra skarpa ljud svarar inte sällan med en hård spark. Likaså reagerar fostret på rörelse. När mamman är stilla reagerar fostret ofta även genom att sparka då fostret tycker om att vaggas tryggt i kroppens rytmer (Bjørkvold, 2005).

Barn upplever rytmiska rörelser både som foster och som bebis, det är Bjørkvold (2005) och Halpenny och Pettersen (2015) eniga om. Holle (1987) menar att bebisar som suger på napp, flaska eller bröst gör det i en viss rytm samt att barn sedan kryper och springer rytmiskt. Barnet kan följa en musikalisk rytm under en kortare period innan det faller in i sin egen rytm igen. Den egna rytmen är olika från individ till individ menar Holle (1987).

2.3.2 Vart finns babyrytmik?

I Malmö erbjuds babyrytmik i Svenska Kyrkans verksamheter. Antal tillfällen kan variera för respektive kyrka och medverkan är kostnadsfri (Svenska Kyrkan, 2017). På Malmö Live Konserthus erbjuds babyrytmik i två perioder med fem tillfällen i vardera period. För att medverka tillämpas ett biljettsystem där den köpta biljetten är giltig för en förälder och ett barn (Malmö Live, 2019). Babyrytmik hittas även på Malmö Dansakademi (Malmö Dansakademi, 2018a) där terminen består av tolv tillfällen som kräver kursavgift (Malmö Dansakademi, 2018b).

2.4 Sensomotorisk utveckling

Halpenny och Pettersen (2015) anser att bebisens sensomotoriska utveckling utifrån Piagets tankar, handlar om lärande med sinnen och motorik i samspel. Sundin (1995) menar att bebisar och barn upp till ett och ett halvt år befinner sig i den sensomotoriska fasen och att barnet flitigt samordnar intryck och rörelser från omvärlden. Likaså menar även Ellneby (2003) att bebisens upplevelser, sinnesintryck och rörelser ska samordnas i barnets hjärna. När barnet utforskar sin omgivning genom att röra sig och känna på saker så övar barnet sin förmåga att balansera huvud och kropp samt att titta och lyssna med de

olika sinnen i samspel. Den här processen börjar redan då barnet är ett foster i sin mammas mage och pågår ända upp i sju årsåldern då barnet ska vara redo för att gå i skolan menar Ellneby (2003).

Det finns en tydlig koppling mellan motorik och kognitiv utveckling vilken ligger till grund för lärande (Frister Lind, 1999). Enligt Halpenny och Pettersen (2015) talar Piaget om att bebisar “upplever och anknyter till omvärlden i hög grad genom sina sinnen och rörelser” (s. 53). Bebisens utveckling och lärande sker då hen lyssnar, tittar, rör vid saker samt smakar och känner dofter från sin omgivning. Halpenny och Pettersen (2015) anser att bebisens utveckling är en aktiv process då det konstruerar sin kunskap om omvärlden via sina handlingar, rörelser och de kopplingar till sinnet som rörelserna skapar.

Halpenny och Pettersen (2015) skildrar Piagets åsikt om att det sensomotoriska lärandet är oerhört viktigt för en bebis då bebisen är beroende av sensomotorisk information för att ha kontakt med omvärlden. Likaså menar spädbarnsforskaren Stern (2003) att en av bebisens viktigaste uppgifter är att knyta an till andra. Det sensoriska och perceptuella system som barnen föds med hjälper till att uppfatta sociala stimuli som lukter, röster och ansikten (Halpenny & Pettersen, 2015).

Frister Lind (1999) skriver att bebisar utvecklar sin sociala förmåga då de genom babyrytmik tränar på samarbete, delaktighet, att ta initiativ, vänta på sin tur, så i centrum och att visa hänsyn till andra.

2.4.1 Barnets motoriska färdigheter i förhållande till ålder

När bebisen är *tre till sex månader* menar Ellneby (2003) att bebisen kan sitta själv med stöd för ryggen, samt hålla upp huvudet om hen ligger på magen. Barnet har också upptäckt fingrar och tår och kan gripa ett föremål med hela sin hand. Barnet reagerar på tilltal och leker gärna med sin egen röst genom att bland annat testa olika ljudstyrkor skriver Ellneby (2003). Vidare menar Ellneby (2003) att barnet vid *sju till tio månader* är väldigt nyfiket på omvärlden. Hen kan imitera olika ljud, långa ljudkedjor och tycker om ”ge och ta-lekar”. Barnet kan nu greppa ett föremål med fingrarna samt vinka hejdå. När barnet är *ett år* kan hen oftast gå utan stöd. Barnet kan också jollra ramsor, härma några rörelser och klappa i händerna. Barnet känner även igen föremål skriver Ellneby (2003). Det här är motoriska färdigheter som babyrytmiken behandlar när barnet aktiveras genom sång och spel anser Frister Lind (1999) och Ensemble Yria (2012). Ensemble Yria består

av Britta Forslund, Katrin Westberg, Madeleine Wittberg och Sara Ohlzon. De är alla verksamma musiker och musiklärare med rytmikmetoden som grund i sitt arbete.

2.5 Sinnena

När vi talar om människans sinnen talar vi bland ofta om *hörselsinnet*, *luktsinnet*, *känslan*, *smaksinnet* och *synsinnet*. För att förstå babyrytmik kan det även vara intressant att tala om led- och muskelsinnet, balanssinnet, beröringssinnet samt kroppsuppfattning. "Sinne är förmågan att uppfatta en retning och omvandla den till en upplevelse" (NE, 2019). Varje sinne uppfattar en viss sorts stimulans (NE, 2019).

2.5.1 Hörselsinnet

Liksom Gottberg (2009) och Bjørkvold (2005) talar även Ellneby (2003) om fostrets förmåga att uppfatta de musikaliska grundelementen. Ellneby (2003) skriver att hörseln fungerar bra så tidigt som i sjätte fostermånaden och redan då kan fostret urskilja språkmelodier och sin förälders röst från andra röster, och också föredra sin förälders röst.

Vidare ser Ellneby (2003) att hörselutvecklingen hos en bebis delas in i tre faser. Barnets förmåga att *uppfatta ljud*, *barnets koncentration* samt *korrigering* av en vuxen. När barnet har förmåga att uppfatta ljud behövs koncentration för att kunna lokalisera vart ljudet kom ifrån. Holle (1987) menar även att hörseln i sin tur har stor inverkan på koncentrationsförmågan. Vidare anser Ellneby (2003) att de två första faserna bidrar till att kunna urskilja olika sorters ljud från varandra samt att uppfatta ord och meningar korrekt.

När bebisen är tre till fyra månader börjar bebisen lyssna och vända huvudet och blicken mot ljudkällan menar Holle (1987). Efterhand börjar barnet känna igen sådana ljud som upprepas ofta och förknippar det med den aktivitet som brukar utföras (Holle, 1987). För att stimulera hörselsinnet är det bra att använda rim och ramsor, sjunga sånger, röra sig till musik och att härma rytmer genom att klappa händerna eller stampa med fötterna anser Ellneby (2003).

Rytmska ljud med jämn frekvens har en tendens att stoppa gråt hos barn då musiken har en lugnande effekt menar Sundin (1995). När barnet är ungefär sex månader brukar barnet istället söka sig till ljudkällan och visa glädje för musiken. Eftersom barnet börjat lyssna uppmärksamt kan det även höra skillnad på musik och andra ljud. Därefter anser Sundin (1995) att barnets egna rörelser börjar att utvecklas när hen hör musik. Rörelserna

“upprepas, inte synkront med musiken men de är rytmiska i sig i betydelse att de är periodiska” (Sundin, 1995, s. 53). Motoriska reaktioner likt de här blir tydligare när barnet närmar sig slutet på sitt första levnadsår menar Sundin (1995).

Vidare skriver Sundin (1995) att barn snabbt lär sig att urskilja sång och musik från tal. De reagerar på tonhöjd, rytm, klang, intonation och intensitet eftersom de ännu inte förstår det språkliga.

2.5.2 Beröringssinnet

Huden som beröringssinne tillhör våra taktila sinnen och delas in i beröringssinnet, smärtsinnet och temperatursinnet och är vårt mest utbredda sinne (Ellneby, 2003). Ett foster kan känna rörelser och tryck mot huden och kan därför tillgodogöra sig beröringsstimulans redan från sjätte graviditetsveckan. Vidare menar Ellneby (2003) att våra känselceller sitter ojämnt fördelade över kroppen. De sitter tätt i ansikte och på fingertoppar medan de är mer utspridda på ryggen. Det här gör att vi lättare uppfattar beröring från ansikte och händer än från ryggen (Holle, 1987). För en bebis är beröringsstimulering viktigt för att aktivera nervsystemet. Om beröringen uteblir kan det bidra till att det inte bildas någon känslomässig kontakt mellan förälder och barn vilket i sin tur gör att hjärna och nervsystem får svårt att organisera sig enligt Ellneby (2003).

Den franska läkaren Frederich Leboyer var verksam på 1970-talet (Ellneby, 2003). Han utvecklade en metod för babymassage då han ansåg att beröring är ett av våra mest basala behov vilket kan liknas vid en sorts kommunikation som även mycket små barn kan förstå. Vidare menar Ellneby (2003) att “massage är intensiv beröring som stärker och reglerar andning, blodcirkulation och mag-tarmfunktionen. Massage befriar kroppen från spänningar och fördjupar relationen mellan barnet och föräldern” (s.11). Ellneby (2003) liksom Ensemble Yria (2012) anser att massage och annan form av beröring gör så att hormonet oxytocin utsöndras. Oxytocin kallas även för *lugn och ro-hormon* då det i sin tur bidrar till att stresshormonet kortisol minskar. Massage förbättrar barnets matsmältning, sänker blodtryck och puls samt stärker immunförsvaret menar Ellneby (2003). Likaså beskriver Ensemble Yria (2012) massage som något positivt för barns utveckling. I massagesången *Jag målar din rygg* (Madeleine Wittmark, Ensemble Yria, 2012) har massagen som utförs till sången en positiv effekt på barnens relationer till varandra. Massagen bidrar till gruppgemenskapen vilket i sin tur ger trygga och empatiska barn. Messagesången utvecklar också barnets kroppsmedvetenhet (Ensemble Yria, 2012).

2.5.3 Led- och muskelsinnet

Utöver de sinnen som nämnts tidigare talar Ellneby (2003) även om Led- och muskelsinnet, vilket utvecklas redan då fostret utsätts för tryck i livmodern. Till skillnad från beröringssinnet ligger dessa sinnesceller djupt in i vävnaderna. Led- och muskelsinnet ger barnet information om sina olika kroppsdelar och också hur mycket muskelkraft som går åt för att utföra vissa rörelser (Ellneby, 2003). När led- och muskelsinnet är fullt utvecklat hjälper det oss att planera våra rörelser så att vi vet hur mycket styrka vi behöver för en viss rörelse, utan att använda våra ögon. Utan det här sinnet skulle vi röra oss långsamt och klumpigt. Led- och muskelsinnet hjälper till att automatisera rörelser som vi en gång lärt oss (Ellneby, 2003).

Vidare menar Ellneby (2003) att Led- och muskelsinnet även hjälper barn att förstå hur kroppen känns och ser ut samt att känna hur kroppen rör sig och förhållandet mellan spänd och avspänd. Det gör även att barnet kan känna skillnader på olika tyngd samt skillnad på att röra sig snabbt och långsamt. En av rytmikens byggstenar *kraft* har här sin roll anser Engelholm (1998). Led- och muskelsinnet gör också att barnet kan uppfatta vart i rummet det befinner sig. Barnets rumsuppfattning övas i rytmikens byggsten *rum* (Engelholm, 1998).

I den beskrivning som Holle (1987) gör av handgreppet framgår det att beröringssinnet utlöser den reflex som gör att en nyfödd bebis till en början oftast har hårt knutna händer. Handgreppet blir sedan lösare omkring två månaders ålder och bebisen kan då börja greppa föremål som rör handen. Föremålet greppas med en hand med hjälp av lillfingret, ringfingret och långfingret som förs in mot handflatan. Vid fyra månaders ålder börjar bebisen utveckla förmåga att medvetet kunna släppa greppet om föremål, även om det fortfarande är svårt menar Holle (1987). Samtidigt börjar tumme och pekfinger samverka med varandra och barnet börjar också kunna använda båda händerna samtidigt. Därefter utvecklas bebisen till att kunna greppa små saker med fingertopparna då barnet inte längre måste pressa föremålet mot handflatan. När barnet nått ungefär tio månaders ålder kan bebisen använda tumme och pekfinger och utföra så kallat pincettgrepp menar Holle (1987). Vidare anser Holle (1987) att bebisar har svårare för att släppa ett föremål än att gripa det. Det här beror på den reflexmässiga rörelser från födseln och att sträckningen av fingrarna möjliggörs i takt med att nervsystemet utvecklas. Vid åtta månaders ålder kan bebisen släppa ett föremål om det vilar mot golvet eller i den andra handen. Föremålet

kan släppas helt fritt i luften när grip- och släppfunktionen är mer kontrollerad. Det brukar fungera bra när barnet är ungefär tolv månader (Holle, 1987).

Utöver de ljud vi kan åstadkomma spelandes på kroppen anser Frister Lind (1999) att små barn ofta upplever instrumentspel som rytmikstundens höjdpunkt. Mindre instrument att hålla i som claves, handtrummor och maracas är passande instrument för små barn anser Frister Lind (1999). Uppskattat är också egentillverkade instrument i form av burkar med stenar som maracas, eller saker som prasslar (Ensemble Yria, 2012).

2.5.4 Balanssinnet

Balanssinnet sitter i innerörat och börjar utvecklas redan i nionde fosterveckan menar Ellneby (2003). De här nervcellerna stimuleras när kropp och huvud byter läge och ger oss information om vart vi befinner oss i förhållande till rummet samt om vår hastighet och våra rörelser. Vidare menar Ellneby (2003) att en bebis som ligger på mage och lyfter sitt huvud, tränar sitt balanssinne i allra högsta grad då balanssinnet påverkar barnets kraft att hantera tyngdlagen. Det är först när bebisen lärt sig balansera huvudet och automatiserat rörelsen i led- och muskelsinnet som barnet kan lära sig sitta upp, och därefter hålla balansen stående för att slutligen kunna gå (Ellneby, 2003).

Ellneby (2003) anser att rörelse- och balansaktiviteter stärker självkänslan samt utvecklar hjärnan, muskler, kroppskontroll och balans. Frister Lind (1999) och likaså Ensemble Yria (2012) menar att babyrytmikens balansövningar bidrar till sinnenas samverkan och god koncentration. Balanssträning är också viktigt för att rörelserna ska bli automatiserade (Frister Lind, 1999). När bebisen leker och rör sig ökar hjärnans vakenhet vilket gör att hjärnan har lättare att organisera intryck anser Ellneby (2003).

2.5.5 Kroppsuppfattning

Kroppsuppfattning innebär samarbete mellan barnets sinnen enligt Holle (1987). *Beröringssinnet* är aktivt då föräldrar och bebis rör vid varandra och bebisen rör vid sin omgivning. Då bebisen registrerar och kommer ihåg kroppens rörelser är även *känsl- och muskelsinnet* involverat. Vidare menar Holle (1987) att *hörseln* är en viktig komponent då bebisen hör namnet på kroppsdelarna innan bebisen själv kan nämna dem vid namn, vilket gör de vardagssituationer som bebisen och föräldern möter varje dag väldigt betydelsefulla. När föräldern talar med bebisen och flera gånger om dagen benämner kroppsdelarna i de dagliga sysslorna, som vid påklädning, stärker det barnets

kroppskännedom samt kontakten mellan barn och förälder (Holle, 1987). När barnet är ungefär arton månader kan barnet peka ut några av sina kroppsdelar om man ber barnet göra det, lite senare lär barnet sig att nämna kroppsdelarna vid namn menar Holle (1987).

2.6 Flera sinnen i rytmik

Musik uppfattas inte enbart med hörseln utan även genom andra sinnen skriver Nivbrant Wedin (2012) som anser att när vi rör oss i takt till musik kan vi uppleva musiken med hela kroppen och det taktila sinnet och synen involveras då vi ser någon annan eller ett redskap röra sig till musiken. Vidare menar Nivbrant Wedin (2012) att “när man tar in information via flera sinnen blir flera delar av hjärnan aktiverade, vilket ger en större upplevelse och ökad förståelse” (s. 218). Samband mellan koordinationsövningar och hjärnans utveckling går att se tydligt anser Ensemble Yria (2012) som också menar att koordinationsövningar minskar stress. När vi sjunger och samtidigt gör rörelser som korsar kroppens mittlinje, till exempel när barnet kryper och koordinerar höger arm och vänster ben, så bidrar det till hjärnans utveckling anser Ensemble Yria (2012).

2.7 Samspel i grupp och ledarens betydelse

Människor är gruppvarelser i grunden och därför kretsar livet ofta kring gruppdeltaktighet menar Nilsson (2005).

Människor har under alla tider befunnit sig i grupper, lekt i grupper, umgåtts i grupper, arbetat i grupper, löst problem i grupper och gått igenom livets olika faser i grupper, allra oftast tillsammans med andra som varit likar. (Nilsson, 2005, s.13)

Vidare menar Nilsson (2005) att grupptillhörighet bidrar till positiva utbyten samt att gruppen bidrar till människans sociala behov. För människan är det mycket meningsfullt att ingå i en grupp där man får uppleva tillhörighet och gemenskap och att på så sätt bli delaktig i samhället. Nilsson (2005) anser också att behovet av socialt samspel är den primära anledningen till varför människor söker sig till en grupp. Socialt utbyte bygger på att människor i grupp är beroende av varandra på ett ömsesidigt sätt samt att människor gärna stannar kvar i sammanhang som ger dem något positivt (Nilsson, 2005).

2.7.1 Ledarens betydelse

Nilsson (2005) anser att gruppledaren är viktig för att samordna gruppmedlemmarnas insatser mot det gemensamma målet. Förutom att ledarskapet är inriktat på gruppens mål är det också inriktat på gruppens relation till varandra skriver Nilsson (2005). I rytmikmetoden menar Nivbrant Wedin (2012) att det är viktigt att gruppens ledare är väl insatt i materialet, förebildar väl samt lyssnar in gruppen noga. Nivbrant Wedin (2012) beskriver rytmikledarens förhållningssätt likt kommunikationen med ett spädbarn. "Tänk på hur väl man kommunicerar med ett spädbarn utan ett gemensamt verbalt språk" (Nivbrant Wedin, 2012, s. 241). Ledaren bör prata mindre och visa desto mer med kropp och instrument menar Nivbrant Wedin (2012).

2.7.2 Barn utvecklas genom samspel

För både vuxna och barn sker den personliga utvecklingen genom samspel i grupp enligt Nilsson (2005), som också anser att den allra första identiteten som ett barn tillgodogör sig är den identitet som betydelsefulla personer i omgivningen har givit barnet. Därför menar Nilsson (2005) att det är viktigt att de vuxna i barnets omgivning förmedlar positiva attityder under barnets första levnadsår för att barnet ska kunna utveckla en positiv jaguppfattning.

Likasa menar Ellneby (2003) att barns utveckling i stor grad sker då barnet leker och rör sig tillsammans med andra. Barn söker sig till det som är bra för dess utveckling, och för att barnet ska kunna samspela med andra krävs det att barnets sinnen kan ta emot information om omvärlden och reagera på det som händer runt omkring menar Zamore (2006).

Sundin (1995) talar om processen socialisation.

Barnet utvecklas i en given social struktur och gör där de erfarenheter, lär sig de normer och handlingsmönster, normer och värderingar som betraktas som normala i den speciella omgivningen. (Sundin, 1995, s. 43)

Vidare menar Sundin (1995) att musik kan vara ett medel för socialisation då barnvisors texter kan ha en normbildande effekt, för att nämna ett exempel. Musikaliska element ihop med språk- och sångrytmer kan underlätta begreppsbildning och därmed språkutveckling (Sundin, 1995).

Genom samverkan med andra är socialisation ett kulturberoende sätt att utvecklas på som innefattar socialt samspel mellan människor samt hur samspelet påverkas av den miljö man befinner sig i menar Lindahl (1998). Barn påverkas av sin omgivning, men barnet påverkar också själva omgivningen, vilket i sin tur kan ha inverkan på vilken inriktning barnets utveckling tar. Vidare menar Lindahl (1998) att barns utveckling alltid sker i miljöer som är "tillrättalagda av människor som lever i deras nära omvärld. Detta är människor som speglar kulturen och som därmed förmedlar innebörd i den gemensamma kultur som barnen ska bli en del av" (s. 45). Barns lärande är till stor del kopplad till det sociala samspel som barnet har med sin omgivning (Lindahl, 1998).

Enligt forskning utförd av Stern (2003) har barn och föräldrar en inbyggd förmåga att ordna sitt sociala samspel då det finns en biologiskt självklar ömsesidighet dem emellan. Bjørkvold (2005) menar att det är viktigt för barnet att föräldrarna sjunger för det, även om föräldern upplever sig ha en bristande sångröst eftersom där finns en särskilt känslösam kommunikationskraft. I ett experiment utfört av Sandra E. Trehub och Takayuki Nakata, *University of Toronto* upptäckte man att mammans sång har en lugnande effekt på barnet vilket minskar barnets stress. Det visade sig även att bebisar föredrar att mammans sjunger för dem istället för att prata så kallat babyspråk (Trehub & Nakata, 2002).

3. Metod

I det här kapitlet presenteras den metod som använts i studien, metodologiska överväganden, samt en närmare beskrivning av metoderna. Vidare beskrivs urval, informanter och tillvägagångssätt för datainsamling. Slutligen redogör jag för studiens reliabilitet och validitet.

3.1 Val av metod

I samhällsvetenskaplig forskning talar man om kvantitativa och kvalitativa metoder. Bryman (2011) definierar metoderna utifrån att kvalitativ metod lägger vikt vid ord till skillnad från kvantitativ metod som lägger vikt vid kvantitet och mätbara resultat.

I den här studien användes kvalitativa forskningsmetoder. Syftet med kvalitativa forskningsmetoder är att ta reda på människors personliga upplevelser (Bryman, 2011). Kvale och Brinkmann (2014) menar att man med kvantitativ intervjumetod har som mål att låta informanten beskriva sin livsvärld och inte att få mätbara data. Den kvalitativa intervjumetoden ansågs därför passa bäst för studien, då den syftar till att undersöka informanternas åsikter angående förväntningar och upplevelser av babyrytmiken. Om studien skulle syftat till att ta reda på antalet föräldrar som går med sitt barn på rytmik, eller hur många som tycker att rytmiken tillför något i deras liv hade kvantitativ metod i form av enkätundersökning (Eliasson, 2006) varit lämplig för studien men så är inte fallet. Kvantitativ metod valdes därför bort.

När valet mellan kvantitativ och kvalitativ metod gjorts återstod valet kring vilken kvalitativ metod som bäst skulle tjäna studiens syfte. Det inledande besöket hos babyrytmikgruppen övervägdes att användas som en förstudie med observationsmetod. På grund av att jag fick för lite underlag valde jag att inte se det som sådan. Besöket gav mig dock idéer och tankar som var värdefulla när jag skulle inleda min studie.

Inom kvalitativa intervjumetoder talar man om semistrukturerad intervju samt ostrukturerad intervju (Bryman, 2011). En intervju kan genomföras mer eller mindre strukturerad beroende på frågeställningen menar Eliasson (2006). Utav de kvalitativa intervjumetoderna valdes semistrukturerad intervju samt semistrukturerad fokusgruppsintervju.

Den semistrukturerade intervjuformen valdes då den anses vara flexibel (Bryman, 2011). Det gjorde det möjligt att ställa de förbestämda frågorna och därefter låta

informanterna associera fritt med möjlighet för mig att ställa följdfrågor, vilket är en av fördelarna med denna intervjuform enligt Eliasson (2006). Bryman (2011) anser att deltagarna i fokusgruppen på så sätt får möjlighet att utforska orsakerna till varandras åsikter. När en gruppdeltagare “hör vad de andra har att säga kan svaret modifieras och utökas” (Bryman, 2011, s. 449). Jag ansåg det vara givande för resultatet.

3.2 Metoder för datainsamling

Nedan följer en närmare beskrivning av de kvalitativa metoder som använts i studien.

3.2.1 Semistrukturerad intervju

Vid en semistrukturerad intervju har forskaren några på förhand bestämda frågor som kallas för intervjuguide. I intervjuguiden förekommer specifika frågor som berör de teman som forskaren anser relevanta för studien (Bryman, 2011). Då jag höll intervjun semistrukturerad kunde jag vid behov ställa frågorna i den ordning jag önskade, men på det stora hela ställdes frågorna i den ordning som stod i intervjuguiden. Den intervjuade kunde själv välja hur hen ville svara.

Eliasson (2006) menar dock att den semistrukturerade intervjun kan bidra till att forskaren inte får särskilt uttömmande svar då forskaren genom sina förutbestämda frågor ofta berör flera olika teman. För att undvika det och få mer detaljerade svar valde jag att också ställa djupare frågor utifrån de förutbestämda frågorna i enlighet med Bryman (2011).

3.2.2 Fokusgruppsintervju

En fokusgrupp innefattar fler än en person och ofta minst fyra personer (Bryman, 2011). Fokusgruppsintervjuer påminner om gruppintervjuer men det finns skillnader. Vid en gruppintervju kan forskaren ha som avsikt att spara tid vilket inte brukar ligga i fokusgruppens syfte. Vidare menar Bryman (2011) att man i en fokusgrupp ofta har ett specifikt ämnesområde i vilket man fördjupar sig samt att man i en fokusgruppsintervju alltid intresserar sig för hur informanterna diskuterar en fråga i egenskap av att vara i grupp.

Fokusgruppsintervjuer kan ge möjlighet till diskussion vilket i sin tur kan leda till mer spontana och känslosamma åsikter som kan vara problematiska att uttrycka vid en - till - en intervju. “Målet för fokusgruppen är inte att nå samförstånd om de frågor som

diskuteras eller finna lösningar på dem, utan att föra fram olika uppfattningar i en fråga” (Kvale & Brinkmann, 2014, s. 191). Hur strukturerad intervjun ska vara beror på forskningsfrågorna anser Bryman (2011). Jag höll fokusgruppsintervjun semistrukturerad för att ge plats åt informanternas egna tolkning av frågorna och för att jag ville ha möjlighet att kunna ställa följdfrågor på det som jag ansåg var intressant för studien (Bryman, 2011).

Bryman (2011) anser att en fokusgruppsintervju bör spelas in och därefter transkriberas då det kan vara problematiskt att skriva ner vem som säger vad och vad som sägs. För att enkelt kunna urskilja de olika rösterna kan det vara bra att även dokumentera intervjun med videokamera (Wibeck, 2010).

3.3 Design av studien

Här beskrivs studiens urval, val av miljö, samt hur datainsamlingen gått till. Intervjuerna har genomförts med den rytmikpedagog som leder babyrytmiken i verksamheten samt med fyra föräldrar som deltar i babyrytmiken med sina barn. Då rytmik utövas i grupp ansåg jag det vara naturligt att även intervjua föräldrarna i grupp för att ta vara på gruppens samspel och möjliggöra ett levande samtal. Vid tiden för intervjuerna har rytmikpedagogen och föräldrarna precis avslutat en babyrytmikperiod. Perioden rörde sig om tolv rytmikpass under ca tre månaders tid.

3.3.1 Urval

Bryman (2011) menar att en rekommenderad urvalsteknik vid kvalitativ forskningsintervju är så kallad målinriktat urval. Det innebär att forskaren gör urvalet i relation till studiens forskningsfrågor med en önskan om att intervjua personer som är relevanta för forskningsfrågorna. Ett målinriktat urval har gjorts då jag genomfört en enskild intervju med verksamhetens rytmikpedagog samt en fokusgruppsintervju med en grupp föräldrar som går på babyrytmik med sina barn. Bryman (2011) kallar även den typen av gruppammansättning för en naturlig grupp. En naturlig grupp kan innefatta vänner, kollegor eller kurskamrater. I den här studien skulle föräldragruppen möjligen kunna ses som en naturlig grupp för att de går samma kurs. Dock bestod fokusgruppen av föräldrar från två skilda babyrytmikgrupper, alltså från två olika gruppkonstellationer, men alla föräldrar har haft samma pedagog och upplevt samma rytmikupplägg. Det finns forskare som vill undvika gruppammansättningar där alla deltagare känner varandra då det kan finnas etablerade statuskillnader och samhällsmönster som kan påverka

diskussionen. Alla forskare är dock inte eniga. En del forskare föredrar naturliga grupper när det är möjligt (Bryman 2011).

Då forskningsfrågorna syftar till att bland annat undersöka föräldrarnas förväntningar och upplevelser av babyrytmiken valde jag att besöka en grupp där förälder och barn har hunnit delta de tolv gånger som erbjuds under en termin. Genom kontakt med verksamhetens rytmikpedagog fick jag möjlighet att göra ett besök vid sista rytmiktillfället för terminen och presentera undersökningen för gruppen i samband med deras babyrytmikstund. Under besöket förde jag anteckningar på vad som skedde under babyrytmikstunden.

Gruppen består totalt av sexton anmälda familjer, varav elva mammor och fem pappor. Vid mitt besök bestod gruppen av åtta föräldrar varav fem mammor och tre pappor, med barn. Innan babyrytmiken började förklarade jag hur studien skulle gå till och frågade om fyra till fem frivilliga till min fokusgrupp. Kvale och Brinkmann (2014) beskriver frågan kring hur många intervjupersoner man behöver och menar att man bör "intervjua så många personer som behövs för att ta reda på vad du behöver veta" (s. 156). Jag ansåg att fyra till fem personer skulle vara lagom för fokusgruppsintervjun då jag ville skapa möjlighet till diskussion i gruppen utan att informationen blir för svår att transkribera. Om en deltagare skulle välja att avstå skulle intervjun ändå kunnat genomföras med fyra personer. Föräldrarna fick fundera under rytmikstundens gång och när passet var slut hade jag tre frivilliga föräldrar, en förälder anmälde sin intresserade sambo som brukar gå med barnet på rytmiken. En förälder anmälde sig som reservdeltagare. Ingen vikt lades vid att styra fokusgruppens könsfördelning. Eftersom deltagarna var så få skulle jag inte kunna dra slutsatser av könsfördelningen.

Någon vecka senare när datum för intervjun skulle fastställas valde en ordinarie gruppdeltagare och reservdeltagaren att avstå. Då övriga föräldrar inte visade intresse för att ingå i fokusgruppen vid mitt besök, kontaktades föräldrar ur verksamhetens andra rytmikgrupp via mail tillsammans med en forskningsbeskrivning. De deltagare som inte visade intresse i den besökta gruppen kan ha känt ointresse på grund av trötthet, tidsbrist eller på grund av brist på information kring studiens ringa omfattning. Kontakten med den andra rytmikgruppen resulterade i två entusiastiska svar och gruppen bestod då av fem deltagare. En av deltagarna dök inte upp vid tiden för intervjun och därför genomfördes intervjun med en grupp om fyra personer. Den slutgiltiga fokusgruppen bestod alltså av fyra föräldrar. Två av föräldrarna tillhörde den grupp jag besökte och de andra två tillhörde den grupp som jag sedan kontaktade via mail. Det här medförde att

föräldrarna representerade sin personliga erfarenhet, och inte respektive babyrytmikgrupp som helhet.

3.3.2 Informanter

I studien medverkar verksamhetens rytmikpedagog samt fyra föräldrar som precis avslutat en babyrytmiktermin med sitt barn. Nedan följer en beskrivning av informanterna. Informanternas namn är fingerade.

Rytmikpedagogen

Annika jobbar som rytmikpedagog i den kyrka där studien görs. Hennes musikbakgrund började redan som liten just i kyrkan, då det var där hon kom i kontakt med musiken. Hon sjöng i kör i kyrkan och i skolan och började sedan ta pianolektioner vid femton års ålder. Musikstudierna fortsatte på gymnasiet, folkhögskola och musikhögskola samt pågående kantorsutbildning. Rytmikpedagogutbildningen fick hon på Musikhögskolan där hon hade rytmik som sitt huvudinstrument. Annika började leda babyrytmik då det ingår i hennes nuvarande tjänst i kyrkan. Hon jobbar som rytmikpedagog, körledare och gudstjänstmusiker.

Fokusgruppsdeltagare

Fokusgruppen bestod av fyra föräldrar med varierande bakgrund inom musik.

Siri

Ålder: 31

Ålder på barnet då de gick på rytmik: 6 månader

Antal månader de gått på rytmik: 2–3 månader

Siri hade själv rytmik i grundskolan som liten men har ingen musikbakgrund utöver det.

Olle

Ålder: 32

Ålder på barnet då de gick på rytmik: 11 månader

Antal månader de gått på rytmik: 3 månader

Olle anser sig vara helt omusikalisk och anser att han inte har någon som helst bakgrund inom musik. Musik har inte heller varit något centralt i hemmet.

Hanna

Ålder: 36

Ålder på barnet då de gick på rytmik: 8–12 månader

Antal månader de gått på rytmik: 3 månader

Gick på Kyrkans barntimmar som liten. På fritiden har Hanna utövat dans i olika former, hon älskar även att sjunga.

Charlotta

Ålder: 31

Ålder på barnet då de gick på rytmik: 12 månader

Antal månader de gått på rytmik: 3 månader

Charlotta anser sig inte ha någon musikalisk bakgrund förutom dans i ung ålder. Däremot lyssnar hon och familjen mycket på musik hemma som de gärna dansar till.

3.3.3 Datainsamling

Studien presenterades för föräldrarna innan rytmikstunden började och jag satt sedan som åskådare under passet. Upplevelsen av besöket skrevs ner för att bilda en bakgrund till min studie. Några veckor senare genomfördes fokusgruppsintervjun i samma byggnad som de vanligtvis träffas för att de skulle vara bekvämt och tryggt för informanterna. Då fokusgruppsintervjun skulle genomföras utan barn ägde intervjun rum på seneftermiddagen för att underlätta för deltagarna att få barnpassning. Fokusgruppen bestod av fyra deltagare. Intervjun pågick i ca 75 minuter och dokumenterades med både ljud- och filmupptagning i enlighet med Bryman (2011) och Wibeck (2010) för att underlätta transkribering. En vecka senare intervjuades rytmikpedagogen. Intervjun varade i 67 minuter och dokumenterades med ljudupptagning.

Transkriberingen påbörjades tätt i anslutning till de färdiga intervjuerna och genomfördes med hjälp av ljudfil. Videofilmen användes vid enstaka tillfällen när det var svårt att urskilja deltagarnas röster.

3.4 Analys

Analysen av den data som framkommit av fokusgruppsintervjun och den enskilda intervjun har gjorts med *tematisk analys*. Metoden innebär att ur data urskilja teman och mönster (Bryman, 2011). Nedan följer en beskrivning av hur tematisk analys använts för att bearbeta resultatet i studien.

När intervjuerna var genomförda följde transkriberingsarbetet. Därefter lästes de transkriberade intervjuerna igenom ett flertal gånger för att urskilja de teman som texten innehöll. De teman som kunde urskiljas handlade om hur babyrytmiken är uppbyggd, förväntningar och upplevelser, det sociala, gruppens betydelse samt det musikaliska. Texten inom respektive tema färgkodades med en egen färg för att kunna urskiljas på ett enkelt sätt. I ett nytt dokument skapades sedan rubriker utefter nämnda teman och den tematiskt färgkodade texten placerades under respektive rubrik. Därefter behövdes ytterligare genomläsning för att kontrollera att rubriker och textinnehåll stämde överens. Stycken redigerades och omplacerades för att skapa en röd tråd i texten.

3.5 Studiens tillförlitlighet

För att beskriva en studies tillförlitlighet talar man om studiens reliabilitet och validitet vilket beskriver studiens kvalitet. Reliabilitet innebär en redogörelse för hur pålitlig studien är då samma resultat ska kunna nås oberoende av vem som utför studien (Kvale & Brinkmann, 2014). I den här studien har öppna och icke ledande frågor ställts i både intervjun och i fokusgruppsintervjun. Det här för att inte påverka svaren från informanterna (Kvale & Brinkmann, 2014). Då intervjuguiderna (Bilaga 1 och 2) var utformade på ett semistrukturerat sätt fick jag större flexibilitet under gruppintervjun. Det gjorde det möjligt för mig som intervjuledare att ställa följdfrågor på sådant som var intressant för forskningsfrågorna vilket i sin tur gynnar studiens validitet. Validitet innebär att studien undersöker det som den säger sig undersöka (Kvale & Brinkmann, 2014).

Till fokusgruppen önskades fyra till fem föräldrar då jag ansåg att det var lagom antal för att bilda en grupp. Eftersom den slutgiltiga fokusgruppen bestod av fyra föräldrar från två olika grupper, vilket inte var tanken från början, är fokusgruppen inte homogen. Det kan ha påverkat resultatet på så sätt att föräldrarnas upplevelser nödvändigtvis inte representerar majoriteten av föräldrarna i de två enskilda grupperna de har babyrytmik i. Det positiva är att jag fått ta del av upplevelser från två gruppsammanhang.

Då deltagarna hade svårt att vara borta längre stunder från barnen valde vi att avsätta drygt 60 minuter till intervjun. Med tanke på den relativt korta tiden anser jag att gruppstorleken var fördelaktig. Bryman (2011) anser att stora grupper inte alltid är en fördel då det kan vara svårt att föra diskussion samt att deltagarnas engagemang kan

minska. Valet om antal fokusgruppsdeltagare gjordes också med hänsyn till transkriberingsarbetet.

Informanterna kan ha påverkat varandra både positivt och negativt vilket gäller all gruppdynamik. Gruppdynamik och andra gruppeffekter kan också påverka gruppens samtal, till exempel om någon deltagare än mer tystlåten menar Bryman (2011). I fokusgruppsintervjun som gjordes i den här studien var mannen något tystare än de tre kvinnorna. Det skulle kunna bero på att han var ensam bland kvinnor och kanske inte relaterade till allt kvinnorna sade. I både den enskilda intervjun och fokusgruppsintervjun kan informanternas svar påverkas av frågorna samt sättet frågorna ställts på. Svaren kan dessutom ha påverkats av informanternas eventuella nervositet över inspelningsutrustningen. Dock anser Wibeck (2010) att informanterna tenderar att tänka bort inspelningsutrustningen under intervjuens gång samt att dess påverkan ofta överdrivs. Transkribering av intervjuerna har gjorts ordagrant, det finns dock risk att svaren kan ha tolkats fel på grund av relationen mellan tal och skrift (Kvale & Brinkmann, 2014).

Då studien är gjord i en liten specifik verksamhet är resultatet inte generaliserbart. Trots det kan studien tillföra intressanta samtal och diskussioner hos dem som har barn i babyrytmik, hos dem som har intresse av att börja gå på babyrytmik eller hos dem som jobbar eller intresserar sig för barn och musik i allmänhet.

3.6 Etiska frågor

Den här studien har gjorts linje med Vetenskapsrådets forskningsetiska principer för humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning. Individskyddskravet består av fyra allmänna forskningskrav. Informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet. *Informationskravet* innebär att alla som medverkar i forskningen ska få information om studiens syfte. *Samtyckeskravet* syftar till att forskningsledaren ska kunna styrka de medverkandes samtycke att delta och ha samtycke från vårdnadshavare om deltagaren är minderårig. "I undersökningar med aktiv insats av deltagarna ska samtycke alltid inhämtas" (Vetenskapsrådet, 2002 forskningsetiska principer för humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning, s. 9) Deltagarna har själva rätt att bestämma över sin medverkan samt avsluta sin medverkan utan vidare orsak. *Konfidentialitetskravet* betyder att alla som medverkar i forskningen ska ges konfidentialitet vilket innebär att personuppgifter ska hanteras varsamt och förvaras oåtkomligt för obehöriga.

Nyttjandekravet syftar till att de uppgifter som forskaren samlat in endast får lov att användas i forskningssyfte (Vetenskapsrådet, 2002).

De här kraven har tillämpats i studien då samtliga deltagare tilldelats en blankett med forskningsinformation (Bilaga 3 och 4) samt möjlighet att underteckna sitt samtycke till medverkan. De ljud- och filmupptagningar som ägt rum har förvarats hos mig som utför studien. Deltagarnas namn har varit fingerade under studiens genomförande och förblir fingerade i den färdiga studien. Det här enligt överenskommelse med deltagarna då vi ansåg att verkliga namn inte fyller någon funktion för studien. Informationen har enbart använts för forskningsändamål.

4. Resultat

Glädje och gemenskap (Charlotta)

Roligt och lärorikt (Hanna)

Kul...och...kul! (Olof)

Kvalitativt och kulturellt (Siri)

Musikalisk gemenskap och rörelseglädje! (Annika)

I följande kapitel redogör jag för det resultat som framkommit vid intervju med rytmikpedagogen Annika samt med föräldrarna Hanna, Olof, Siri och Charlotta som deltagit i fokusgruppsintervjun. Citaten ovan är tagna ur intervjuerna. Det här är fem karaktäristiska ordkombinationer som de fem informanterna valt för att sammanfatta sin syn och sina upplevelser av babyrytmik. Uttryck för glädje nämns av fyra av fem personer, gemenskap nämns av två utav dem. Informanterna uttrycker även ord som lärorikt/kvalitativt samt kulturellt/musikaliskt. De här orden har visat sig innehålla nyckelaspekter för studiens resultat. Under rubrik 4.1 till 4.1.3 berättar Annika om babyrytmikens upplägg. Efterföljande rubriker inleds med en kort sammanfattning som följs av Annikas tankar, därefter föräldrarnas.

4.1 Babyrytmikens upplägg och syfte

Svenska kyrkan är en av de verksamheter som erbjuder babyrytmik och är den kontext där den här studien gjorts. Babyrytmikstunden i den här verksamheten är trettio minuter lång och har i stort sett samma upplägg oavsett barnens ålder. Babyrytmiken inleds med en tydlig början i form av välkomstsång och namnsång medan gruppen sitter i en ring på golvet. Därefter följer en tydlig rörelsedel samt några moment med instrumentspel. Det är viktigt att få komma igång och röra sig, “det är ju rytmik så det måste skilja sig från en vanlig sångstund” säger Annika. Tre av de rörelsesånger som används är *Babytango* (Katrín Altréus, u.å.), *Flygande bebis* (Magnus Bredmar, u.å.) och *Trumma på magen* (Sandra Albertus, u.å.). I *Babytango* (Katrín Altréus, u.å.) har föräldern sitt barn i famnen och så snurrar de runt tillsammans och dansar så som texten beskriver, bland annat lutar föräldern sitt barn bakåt. Likaså i låten *Flygande bebis* (Magnus Bredmar, u.å.) har föräldern barnet i famnen, antingen mot sig eller från sig och lyfter sedan barnet högt upp eller långt ner beroende på sångtexten som sjungs. Låten *Trumma på magen* (Sandra Albertus, u.å.) innebär att man sjunger om olika kroppsdelar att trumma på, samtidigt som

man trummar på dem. Instrumentspel innebär att gruppen spelar på maracas eller handtrummor samtidigt som man sjunger om att man spelar instrument. Det är främst momenten med stora rörelser som är åldersanpassade menar Annika. Passet avslutas med en liten andakt eftersom babyrytmiken är en del av Svenska Kyrkans verksamhet. Därefter sjungs en hejdå-sång.

Rytmik handlar om att uppleva med flera sinnen menar Annika som beskriver rytmikundervisning som kroppsbaserat lärande med musik i fokus. Vidare anser hon att man kan se rytmik som en metod som ”fungerar oavsett om man i gruppen talar samma språk eller inte då alla har en kropp att härma, leda och följa varandra med, vilket gör det väldigt inkluderande”. I kyrkorna erbjuds rytmik framför allt till barn, men Annika tycker att det är synd att tänka att rytmik bara är till för barn. Rytmik är också till för vuxna anser Annika som också har undervisat i demensrytmik med dementa. “Skillnaden mellan rytmik i stort och babyrytmik är föräldern, eller den vuxne som deltar med barnet” menar Annika.

När Annika planerar babyrytmikundervisningen tänker hon på att barn tycker om repetition. “Barn vill ju gärna höra samma bok varje kväll” menar hon. Därför används med fördel i stort sätt samma material från tillfälle ett till tillfälle tolv. Annikas fokus är på barnens utveckling och därför väljer hon heller inte så avancerade sånger, men hon märker ändå att föräldrarna är nöjda när de går hem. De två, tre första gångerna handlar om att komma samman som grupp samt att Annika behöver vara väldigt instruktiv och närvarande i ringen. Lite längre in i perioden kan Annika ge färre instruktioner och bli mer utav en musiker åt gruppen. I takt med att gruppen vänjer sig vid momenten går programmet fortare att genomföra och då kan nya sånger och moment tillkomma efterhand menar Annika. Efter fem till tio gånger brukar gruppen kunna låtarna väl och då ser Annika att det blir en annan trygghet i de moment som utförs. Annika tar också upp rytmiken som ett verktyg för att utveckla motorik eftersom barnen “uppmuntras till att utföra rörelser och söka kontakt med andra så att det motoriska utvecklas”. Annika menar dock att hon inte tänker på att “ja nu är man fem månader nu ska man ha snappat upp och kunna öva på att sitta och hålla upp huvudet”. Annika menar att hon planerar babyrytmiken utifrån sångerna, och inte utefter vilka färdigheter som barnen behöver träna på vid en viss ålder.

Annika ser att babyrytmik har flera syften. Både sociala, motoriska, musikaliska och själsliga eftersom barnet uppmuntras till rörelse och att “söka kontakt så att det motoriska utvecklas men man kan också tänka själsligt att vad gör musiken med oss som människor

det går ju att tänka jättebrett”. Hon tror också att många föräldrar som själva gjort något musikaliskt i ung eller vuxen ålder har en önskan om att också ge det till sitt barn. Vidare menar Annika att babyrytmiken är en “social grej” som föräldrarna tipsar varandra om.

4.1.1 Föräldrarnas roll i babyrytmiken

Skillnaden mellan babyrytmik och rytmik i stort, är att föräldrarna har en avgörande roll i babyrytmik anser Annika.

I och med att det motoriska inte är färdigutvecklat så är det ju mycket upp till föräldern eller den som är med att göra det levande för skulle bara jag sitta och föräldrarna sitter passivt och bebisarna ligger och kryper så skulle det inte bli samma sak. (Annika)

Föräldrarnas engagemang och intresse är därför väldigt viktigt både för barnet och för gruppen. Annika anser att gruppen är viktig i rytmik då man måste vara en grupp för att kunna utöva ämnet. Hon menar att “man kan vara två, tre stycken men att bara att vara en lärare och en elev blir svårt. För att få det samspelet som krävs så behöver man vara några till, och där har föräldrarna det som krävs som en nyckel i babyrytmiken”. Annika upplever att föräldrarnas engagemang bidrar till en god stämning då föräldrarna vet att man inte behöver ”fundera så mycket på annat” under de här trettio minuterna.

Låtarna *Babytango* (Katrin Altréus, u.å.) och *Flygande bebis* (Magnus Bredmar, u.å.) används i de grupper där föräldern har sitt barn i famnen, medan grupper där barnen börjat gå och kan hoppa får sjunga och hoppa till *Nu ska vi hoppa* (Kerstin Andeby, u.å.). “Med lite fantasi kan även barn som står och går själva få göra *Flygande bebis* (Magnus Bredmar, u.å.) och flyga med sina egna armar i stället för i förälderns famn” menar Annika. Det samma gäller för instrumentspel. När en handtrumma skickas runt i ringen och barnet är några månader så är det föräldern som spelar med barnet i famnen. När barnen är ungefär ett och ett halvt år är det barnet själv som spelar och föräldern visar och hänger med. Annika berättar att “det blir en lek tillsammans där barnets ålder och motoriska färdigheter avgör vem av barnet och föräldern som är den aktiva”. Oavsett uppmuntrar Annika alla föräldrar till att *sjunga*. Om föräldrarna “vågar vara frimodiga med sina röster och sitt engagemang vågar barnet också det” menar hon.

4.1.2 Pedagogens syn på varför föräldrar går på babyrytmik

Annika ser att många föräldrar verkar tycka att det är viktigt att tidigt ge barnen en naturlig kontakt med rytmik och musik, samt en musikalisk upplevelse över lag. “Det sociala blir mer en bonus” säger Annika. Det här stämmer överens med föräldrarnas beskrivning av sina förväntningar. Babyrytmiken blir snabbt en meningsfull aktivitet och en naturlig rutin som många föräldrar benämner som den bästa stunden på veckan eftersom både barn och förälder tycker att det är roligt. “Annars skulle de inte komma hit” menar Annika. Dock hoppas Annika att man känner att man får ut både musikalisk stimulans och social samvaro. Eftersom “rytmik bygger på en grupp kan man helt enkelt inte delta och inte få något socialt på köpet” säger Annika. Annika menar att den här sociala gemenskapen bidrar till en fin stund mellan barn och förälder, mellan alla i gruppen, samt mellan gruppen och henne själv som pedagog.

Det är majoriteten mammor som kommer på babyrytmik med sitt barn. Trots att samhället utvecklats i fråga om jämställdhet har det “till stor del att göra med att en del mammor ammar sina barn” upplever Annika. De största andelen barn som går på verksamhetens babyrytmik är 6–12 månader. När barnet är mellan 0–12 månader är det majoriteten mammor som är föräldralediga upplever Annika. Sedan när barnet är runt 9–12 månader brukar hon se att föräldrarna byts av.

4.1.3 Utmaningar i babyrytmik

Annika anser att babyrytmiken är väldigt konkret. Dock menar Annika att de barn som precis börjat gå ibland har så mycket spring i benen att det knappt går att sjunga de två första sångerna, vilket kan medföra att det blir svårt att få till ett gemensamt fokus. Föräldrarnas samtal sinsemellan kan också påverka gruppens fokus och får hellre ta plats efter rytmikstunden anser hon. Sedan finns det fall då det inte har fungerat för att formatet inte har passat barnet, vilket i sin tur har skapat bekymmer och stress hos föräldern menar Annika. Men överlag upplever Annika glädje och ett lugn i gruppen.

4.2 Svenska kyrkan som kontext

Engagemanget från kyrkans sida är stort, men till en början upplevde föräldrarna en viss oro över den kristna kontext det skulle medverka i.

4.2.1 Pedagogen om Svenska kyrkans engagemang

Annika talar om att verksamheten ska få ett nytt upplägg vid nästa terminsstart. Det innebär att det varje tisdag och onsdag kommer finnas tre rytmikpass att medverka på. Passen har en åldersrekommendation, men utöver det är det bara att gå dit. Under tiden babyrytmikpassen pågår kommer det finnas möjlighet för familjerna att leka och ta en fika medan de väntar på sin tur att ha babyrytmik. Det nya upplägget innebär också att kösystemet försvinner och att fler familjer kan välkomnas till babyrytmik. Vidare menar Annika att det regelbundet hålls mässo för barnfamiljer inne i kyrkan och att barnfamiljer är välkomna även på vanliga mässor. Inne i kyrkan finns en påkostad barnhörna med möjlighet för barn att läsa, rita och leka. Även om ordet *engagemang* inte nämns rent konkret av Annika så går det att utläsa ur intervjun att kyrkan är väldigt engagerad i de barnfamiljer som söker sig till kyrkan.

4.2.2 Föräldrarnas syn på Svenska kyrkan som kontext

Föräldrarna berättar att en av anledningarna till att de sökte sig till babyrytmiken var att aktiviteten fanns inom gångavstånd från deras respektive hem. Föräldrarna fick vetskap om babyrytmikverksamheten i fråga via vänner och genom att läsa på internet. Eftersom babyrytmiken arrangeras av Svenska kyrkan var föräldrarna i fokusgruppen något oroliga över hur pass mycket det var kopplat till den kristna tron. De hade inget emot Svenska kyrkan som sådan, Charlotta menar att hon skulle stötta om dottern vill vara aktiv i Svenska kyrkan när hon blir äldre. Föräldrarnas funderingar handlade framför allt om oro över att själva inte kunna relatera till det kristna. Men föräldrarna är eniga om att de fick en väldigt bra upplevelse. De beskriver att de sjöng en psalm på slutet, och att de upplevde det som lagom och trevligt.

4.3 Gemenskap och socialt samspel i gruppen

Babyrytmiken blir snabbt en social mötesplats och en rolig rutin som bryter vardagsmönstret. Annika anser att föräldrarnas engagemang spelar stor roll för gruppen. Föräldrarna pratar mycket, spontant och fritt om babyrytmikens sociala aspekter.

4.3.1 Pedagogen om gemenskap och socialt samspel i gruppen

Annika märker hur föräldrarna lär känna varandra under terminen och att de skaffar sig ett socialt nätverk som är väldigt okomplicerat, då man varje vecka träffas och utför

samma aktivitet och delar liknande upplevelser av att ha en bebis. Genom den gemenskapen kommer föräldrarna varandra nära tror Annika. I de grupper där barnen är 1–2 år är majoriteten pappor och Annika märker att papporna hittar varandra och kan relatera till varandra. Även om både mammor och pappor kan relatera till varandra sinsemellan i egenskap av att vara förälder så verkar det som att papporna hittar något hos varandra upplever Annika. “Mammorna pratar mycket om amning och vad som händer i barnets yngre ålder och papporna pratar om att barnet börjar få tänder och sådant”. Det kan hänga ihop med vilken ålder barnet är i när man är föräldraledig menar Annika.

Annika upplever att många föräldrar uttrycker att det är skönt att komma ut och göra någonting och att det då är aktiviteten där man träffar andra som är i fokus.

Det var en mamma med sitt barn som var bara 2–3 månader och därför låg halvsovande i sin mammas famn under hela babyrytmiken. Men mamman uttryckte hur skönt det var att få komma till babyrytmiken för att få vistas i ett sammanhang. (Annika)

Det blir en gemenskap där föräldrar “lär känna varandra, de stöttar varandra och passar varandras barn om någon behöver gå iväg på toaletten” säger Annika. Hon ser att föräldrar ofta går tillsammans till lekplatsen efter rytmiken och anser att det är positivt om babyrytmiken kan vara en kontaktyta med möjlighet att hitta nya vänner både som barn och förälder.

Då många föräldrar delar på barnledigheten är det vanligt att den andra föräldern tar vid på babyrytmiken efter en period. Har den nytillkomna föräldern inte samma engagemang och intresse kan det märkas i gruppen samt att gruppens trygghet påverkas om många föräldrar är nya i gruppen samtidigt. Den gemensamma utvecklingen är det viktigaste enligt Annika. Efter ungefär fem till sex veckor upplever Annika att momenten i babyrytmiken flyter på i en följd.

Då ibland kan det ju vara tre barn som börjar gråta precis när det är slut och det vet man ju inte om det är för att dom är ledsna för att det har slutat eller att man varit så koncentrerad och nu är man kanske jättetrött eller hungrig så det är ju svårt att tolka (Annika).

Annika beskriver scenariot likt en bubbla som spräcks när rytmikstundens trettio minuter är över.

4.3.2 Föräldrarna om gemenskap och socialt samspel i gruppen

Föräldrarna i fokusgruppen får frågan om de hade några förväntningar på babyrytmiken innan de började. Olof förväntade sig en rolig stund där han och dottern kunde lära sig låtar tillsammans. Siri som anser sig ha ett väldigt aktivt barn hoppades på att sonen skulle vara road för en stund. Charlotta tyckte det skulle vara kul att göra något med sitt barn, men visste inte riktigt vad babyrytmik innebar. Gemensamt för föräldrarna är att de eftersökte en rolig stund och att ha kul tillsammans med barnet.

Hanna beskriver upplevelsen av babyrytmik som något väldigt spännande och roligt att komma iväg på tillsammans med sin son. "Jag tyckte det var kul men det var ju för hans skull så jag tänkte att det här måste vi göra för hans skull för han tycker det är så roligt". Barnen uppskattade det och blev roade en stund instämmer föräldrarna. Oavsett om man har haft en dålig morgon så kan man släppa det och gå in i nuet. Där är ledaren väldigt betydelsefull, "det gör mycket att Annika är så positiv" anser Hanna.

Sociala sammanhang överlag är väldigt positivt för barn tycker föräldrarna. Charlotta anser att hon själv inte har så många i sin umgängeskrets med barn i samma ålder. Därför var det väldigt roligt att gå på babyrytmik och träffa andra föräldrar och barn. Babyrytmiken blev något socialt både för henne själv och för dottern samtidigt som det blev en veckorutin som skapade ett litet avbrott i vardagen. Likaså uppskattade Siri det blev en rutin som alltid låg på en viss tid. Siri är dock av annan åsikt när det handlar om det sociala.

Jag skulle nog säga att den stora behållningen för min son var Annika och när hon spelar med sättet man har i rytmik med överdrivna rörelser och så i sångerna. För ett litet barn så är ju det jättefascinerande. Och det sociala kommer nog lite senare. (Siri)

Siris son var något yngre än de andra informanternas barn vilket kan vara en orsak till att Siris åsikt skiljer sig.

Olof anser att babyrytmiken blir en bra rutin dit man går och ha rytmik, men han märkte också att "här gick man och alla kom och så sjöng vi och så märkte man att man blev kvar längre och längre och längre och så helt plötslig tar man med sig lunchen och så k äkar man den så liksom". Olof kan i efterhand se att det var det sociala han fokuserade på, han hade inga förväntningar på att babyrytmiken skulle utveckla motorik eller tal hos barnet. Det var det sociala som utvecklades både hos honom och hans dotter anser Olof. Här skiljer sig Olofs förväntningar från det han sedan upplevde.

Charlotta och likaså Hanna håller med om att det sociala växte med tiden. De beskriver att barnen först var avvaktande och väldigt fästa vid sin förälder men redan vid andra rytmiktillfället började vissa barn söka sig till ringens mitt, och ännu fler vid det tredje tillfället. Föräldrarna upplever att alla gick hem direkt efter babyrytmiken under de första tillfällena. När de lärt känna varandra blev det mer umgänge både innan och efter.

Vidare anser Charlotta och Hanna att det är skönt att komma iväg hemifrån då babyrytmiken blir något som bryter vardagsmönstret. Annars är det lätt att bara ägna sig åt sysslorna i hemmet menar Hanna. Föräldrarna var eniga om att barnen inte behövde vara på sitt bästa humör och att det var okej att ha en dålig dag, det var inga prestationskrav vare sig på dem som föräldrar eller på barnen. Hanna menar att “det känns avslappnat och roligt och inte bara prat om amning och matrutiner som det lätt blir på BVC [Barnavårdscentralen]”. Föräldrarna tycker att babyrytmikgruppen är bra för dem då de kan utbyta tankar, tips och erfarenheter med andra föräldrar som till stor del går igenom samma saker. “Jag tyckte det var jättemysigt, skönt att liksom kalibrera sig. Sitter man femton personer så inser man att man är en i mängden och det är ganska gött” (Olof). Föräldrarna beskriver babyrytmiken som ett sammanhang där det är skönt att få göra något *annat* än att prata om amning.

Siri anser att “babyrytmiken tvingar till ett samspel som kan vara svårt att få till själv på samma sätt” och att det är positivt att barn och förälder får samma referenser. Hanna håller med om att det väcker nya intressen mellan förälder och barn och märker att föräldrarna också “vågar bjuda mer och mer på sig själva vilket barnen uppskattar”. Olof som anser att han inte har något direkt musikintresse menar att han och hans dotter fördjupar relationen med varandra då de båda lär sig något helt nytt tillsammans.

Föräldrarna upplever att Öppna förskolan och verksamheter med babysim är de platser utöver babyrytmiken där de finns möjlighet för barnen att träffa så många jämnåriga barn på samma gång. Dock menar de att babyrytmiken är en mer avslappnad aktivitet eftersom gruppen i större grad är samlad kring ett gemensamt syfte med gemensamt fokus.

Jag upplever nog att det här är enda stället där vi haft en sån grupp, eller det är väl förskolan då men där springer dom runt en och en och två och två. Här sitter man ner och har ett gemensamt fokus liksom. Det tror jag påverkar på något sätt. (Olof)

Likaså Siri upplever att Öppna förskolan är stökigare och att man “ser det här icke-samspelet som existerar bland barn som sitter bredvid varandra, och rör vid varandra, men

samtidigt är i sin egna lilla bubbla”. Att få samlas för att tillsammans utföra en uppgift är positivt tycker Charlotta.

4.4 Föräldrars och barns samspel

I samspelet mellan förälder och barn är kommunikationen viktig. Föräldrarna uppskattar att röra sig tillsammans med barnet. Barnen intresserar sig till stor del av de vuxna eller andra barn som är mer aktiva än de själva.

4.4.1 Pedagogen om samspel mellan barn och förälder

Progressionen inom gruppen handlar enligt Annika om att både barn och föräldrar ska känna sig trygga med varandra och det som görs på rytmiken. Under de första gångerna förklarar Annika att hon "är där som ett redskap", och att det är kontakten mellan förälder och barn som är det viktiga. Annika ser gärna att föräldrarna sjunger med i sångerna då hon menar att "föräldrarnas röst är den närmsta liksom så då ska man uppmuntra det, för det är inte min show". Det är viktigt att påminna föräldrarna om att det inte spelar någon roll hur det låter, då det finns dem som fått höra att de inte kan sjunga menar Annika.

Under babyrytmiken uppfattar Annika att föräldrarna har stort fokus på sitt barn. Är barnet missnöjt märks det på förälderns sinnesstämning. Kommunikationen mellan barn och förälder påverkar föräldern väldigt mycket tycker Annika. När barnet springer iväg och visar intresse för annat upplever Annika en splittring hos föräldern. Men Annika upplever "ett lugn i det stora hela, för att det är så konkret". När barnet "har fattat och klappar på precis rätt ställe i sången" menar Annika att föräldern utstrålar stolthet och lycka.

Vidare upplever Annika att föräldrarna verkar uppskatta rörelse i samspel med sitt barn. "När man får dansa och leka tillsammans liksom för det är ju ändå det vi gör också genom rörelse och samspel och kontakt". Annika ser babyrytmik som något som förhoppningsvis stärker relationen mellan barn och förälder.

4.4.2 Föräldrarna om barnens samspel

Föräldrarna menar att om deras barn intresserar sig för andra barn, så är det framför allt de barn som är mer aktiva än de själva. I många fall verkar barnen tycka att de andra barnens föräldrar är mer intressanta än just barnen. Siri upplever att "han [sonen] hälsar gärna på de andra föräldrarna och de andra barnen var ju på honom och då fattar han

ingenting, men dom andra föräldrarna var kul”. Hanna anser att föräldrarna har blivit modigare och mer bekväma till att bjuda mer på sig själva ihop med barnet. Föräldrarna märker även att barnen tycker att pedagogen Annika är mer intressant än de andra barnen. Olof upplever att “barnen existerar typ inte utan det är de vuxna och läraren”. Vidare märker Olof att barnen snabbt bygger upp en relation till Annika. Han tror att det har och göra med att Annika spelar mycket på gitarren och att barnen tycker det är intressant.

Rörelsemomentet i *Babytango* (Katrín Altréus, u.å.) innebär mycket närkontakt mellan barn och förälder. Föräldrarna anser att barnen uppskattar det olika mycket under gångerna. Olof menar att hans dotter var mindre förtjust i *Babytango* (Katrín Altréus, u.å.). Likaså menar Hanna att hon upplever att barnen vill vara nära vissa dagar medan de kan vara väldigt självständiga andra dagar. Det här kan bero på barnets dagsform anser föräldrarna. Olof beskriver att dottern tycker om att dansa och röra på sig, och gärna själv. “Om jag börjar dansa med henne så undrar hon och vill istället bli buren” säger Olof. Charlotta menar att hon visste att dottern kunde klappa och göra rörelserna helt rätt, då dottern gör det hemma, eller på vägen hem från babyrytmiken. Men vissa dagar satt hon på babyrytmiken, i mitten av ringen, och bara tittade på vad de andra barnen gjorde, hon var inte intresserad av att själv göra rörelserna. Vidare menar Charlotta att dottern inte är ett blygt barn, det var nog bara roligare att titta på de andra barnen. För ”något var det ju som gjorde att det gick bra oss två emellan men inte i stor grupp”. Hon var fullt medveten vad som pågick, men hon ville bara inte göra det där och då tror Charlotta.

4.5 Barn lär genom babyrytmik

Babyrytmik kan ses som en lärprocess i vilken man lär med alla sina sinnen menar Annika. Föräldrarna ser att barnen lär sig rytmikmomenten snabbt. Annika anser också att barnen lär för livet genom babyrytmik.

4.5.1 Pedagogen om barnens lärande genom babyrytmik

Annika anser att rytmik aktiverar flera sinnen genom rörelser med kroppen, sång, ögonkontakt och fysisk kontakt. Barnen lär sig saker redan inne i magen och är redan där väldigt aktiva enligt Annika. Annika anser att det är en lärprocess att titta, lyssna och sen testa själv samt att barnen lär sig jättemycket på babyrytmiken och mellan gångerna, “det inget som bara kommer” säger hon. Vidare menar Annika att babyrytmik bidrar till att barnen får uppleva med flera sinnen och att det är en bra start i livet.

Att fokusera tillsammans i grupp är jättenyttigt, många kommer ju hit innan dom börjar förskolan till exempel och att lära sig att nu gör vi det här och vi försöker göra det samtidigt, och det låter ju tråkigt men jag tänker att det är jätteviktigt som lärdom och öva på att vara tyst och på att spralla när det tillåts och lite frimodighet, att nu ska jag trumma här och alla tittar på mig, så där växer man. (Annika)

Annika anser det är positivt för barnen att ingå i en babyrytmikgrupp eftersom barnen växer med varandra.

4.5.2 Föräldrarna om barnens lärande genom babyrytmik

Olof är förvånad över att musiken verkar vara ett så starkt läromedel. Olof märker hur barnen lär sig rörelserna till låtarna ihop med att rörelserna benämns med orden i sången. Barnens förmåga att lära sig och ta till sig rytmiken så snabbt var något som Olof inte hade förväntat sig.

Jag blev förvånad hur snabbt dom lär sig alltså att dom väldigt snabbt förstår vad det handlar om som dom där äggen när Annika tar fram dom så ska dom göra den låten. Att dom väldigt snabbt lär sig hur det ska va. Sen är jag också förvånad över hur dåligt dom gör det vissa gånger. Alltså ena gången funkade det hur bra som helst och så kommer man dit nästa gång och tänker fan vad najs då kör vi vidare, och då funkade det inte alls liksom. (Olof)

Olof upplever att man ser hur mycket barnen lär sig men anser deras vilja också styr dem. Siri anser dock att det är svårt att säga hur hennes son upplevde babyrytmiken eftersom ”han var så liten” och med tanke på de utvecklingsfaser som hon ansåg att han gick igenom. Men det faktum att han alltid var underhållen, stimulerad och nöjd var enligt Siri ett bra betyg.

När föräldrarna diskuterar vilket utbyte barnen får av babyrytmikgruppen talar dem om att även det var något som växte. Hanna beskriver hur sonen var avvaktande i början, och sökte ögonkontakt med henne ofta, som om han ville ha bekräftelse på vad han fick och inte fick göra. Mot slutet hade han mer självförtroende och uppfattades som mycket modigare i sammanhanget. Hanna tror att det berodde på att han visste vad som skulle hända efter några gånger och att han då visste att det var något han skulle komma att klara av.

Föräldrarna beskriver att de i babyrytmikgruppen har ett syfte med oskrivna regler och att barnen undersöker hur man får bryta mot de här reglerna. Föräldrarna märker att

barnen testar gränser för vad de får och inte får göra. Barnen vågar sig ut ur ringen för att utforska rummet och på så sätt märks det att barnen blir tryggare för varje tillfälle, men de blir också mer medvetna om samhörighet med de andra barnen menar föräldrarna. Därför tror Hanna att “barnen utvecklas på ett annat sätt jämfört med om man utövar rytmik själva hemma”. Olof anser att “det är ett tyst socialt samspel där man snabbt blir präglad eftersom det finns en så tydlig ledare”.

Olof är väldigt nöjd över att han som inte haft något särskilt musikintresse lärde sig nya låtar att sjunga hemma med sitt barn och möjlighet att kunna bygga på fler låtar och rörelser efter hand. De fyra föräldrarna anser att trettio minuters babyrytmik var precis lagom i förhållande till vad barnen orkade.

4.6 Motorik och kroppskännedom

I babyrytmik stimuleras barnens motorik tack vare de rörelser som sångerna innehåller menar Annika. Hon menar även att kroppskännedom tränas med hjälp av sångtexter och rörelser. Föräldrarna tror att musik har en god inverkan på barnens motoriska utveckling men att det är svårt att veta vilken utveckling som beror på babyrytmiken och vilken utveckling som skulle skett ändå.

4.6.1 Pedagogen om motorik och kroppskännedom

Barnens motorik stimuleras av att barnet uppmuntras att till exempel klappa händerna i de olika övningarna. Annika menar att det är effektivt att sjunga sånger “där så mycket som möjligt av texten återspeglar det man gör. Nu ska vi stå på ett ben och hoppa fram och då vet alla vad som ska göras”. När man trummar på kroppsdelar är det viktigt att också benämna kroppsdelarna vid namn anser Annika. Hon märker att barnen lär sig orden för kroppsdelarna och när de motoriska färdigheterna finns klappar barnen på rätt kroppsdel utan att föräldern visar. Barnen tycker också att det är väldigt roligt att pausa säger Annika. Till exempel i *Fartlåten* (Elever vid rytmiklärarutbildning, u.å.) där man rör sig snabbt och långsamt för att sedan vara helt stilla. I vissa sånger måste barnen också öva på att plötsligt vara helt tysta. Annika menar att babyrytmik kan vara lärorikt på många sätt, inte minst övar barnen sin respekt för andra.

4.6.2 Föräldrarna om motorik och kroppskänedom

Föräldrarna är eniga om att de tror att musik är bra för att utveckla både motorik och kroppskänedom. Dock anser de att det är svårt att veta vilken utveckling som skett tack vare rytmiken och vad som ändå skulle skett naturligt. Siri anser att hennes sons motoriska utveckling ligger före all annan utveckling, “därför är det svårt att dra paralleller till vad som beror på babyrytmiken” menar hon. Siri säger även att “det här med kroppskänedom låter jättebra, det är nog nästa steg nu”. Dock framgår det av intervjuerna att kroppskänedom är något barnen fått öva under hela terminen.

Charlotta tror att dotterns kroppsuppfattning kan ha blivit något bättre sedan de började på rytmik, medan Hanna upplevde att hennes son i större grad utvecklade förmågan att registrera och känna igen människor och låtar, än att utveckla kroppsuppfattning. Vidare menar Hanna att hon upplever att hennes son pratar mer efter babyrytmiken och att sonen “blir lite mer självsäker för man får ju ändå igång barnen med rörelser än om man inte hade gjort det tänker jag och då blir det ju ändå lite mer framme i skorna”.

Hanna upplever också att både barn och föräldrar tycker om låtarna *Flygande bebis* (Magnus Bredmar, u.å.) och *Fartlåten* (Elever vid rytmiklärarutbildning, u.å.) där föräldrarna håller barnen och ger dem en upplevelse av lite snabbare och plötsliga rörelser på olika nivåer. Barnen verkade tycka att det var väldigt roligt att flyga upp och ner och allt som var fysiskt menar Charlotta. Även låten *Babytango* (Katrín Altréus, u.å.) där barn och förälder dansar tätt intill är uppskattad anser Hanna.

4.7 Babyrytmik är något musikaliskt

Det musikaliska lockar föräldrar till babyrytmik menar Annika. Barnen tycker mycket om att spela på instrument och att röra sig. Föräldrarna upplever att babyrytmiken håller hög kvalitet. De äggliknande maracas i olika färger som används är en stor favorit hos barnen. Föräldrarna märker att barnen känner igen musiken och att de reagerar positivt när de känner igen momenten.

4.7.1 Pedagogen om de uppskattade instrumenten

Den främsta anledningen till att föräldrar går med sitt barn på babyrytmik är att man som förälder vill ge sitt barn något musikaliskt, och att det är musiken man längtar efter anser Annika. Hon uppfattar att de yngre barnen verkar tycka att instrumenten är roligast. Framför allt äggen och handtrummorna. Äggen är små maracas i olika färger som är

utformade som just ägg. Äggen är något mindre än vanliga hönsägg och därmed lätta för barnen att hålla i handen. “Ägget kan du ju ha själv liksom, och stoppa i munnen och att vad de vill göra” säger Annika. När barnen har lärt sig gå och hoppa, uppfattar Annika att barnen tycker det är roligast. När barnen ska spela på instrument måste Annika tänka på vilket sätt hon delar ut och samlar in instrumenten.

Ju yngre man är eller är ensam barn och får ha alla sina leksaker själv så är det jobbigare att separeras från något som man tycker är kul, så brukar jag vara noga med att samla in och inte låta något barn ha kvar ägget om barnet blir ledsen utan det får föräldrarna sköta, så att det finns en ordning, annars skramlar det i rummet sista kvarten fast det bara var tanken under de två spellåtarna. (Annika)

Annika anser att det är musikaliskt viktigt träna på de här sakerna men också viktigt i livet i stort.

4.7.2 Föräldrarna om musiken, kvalitén och igenkänning

Gemensamt för föräldrarna är att de framför allt hade förväntningar kring det musikaliska. En stor anledning till att Siri ville börja på babyrytmik med sin son var att han visade ett så tydligt intresse för musik och musikinstrument, samt att Siri själv ville bli mer bekväm med att sjunga för sitt barn. Siri anser att hon har blivit mer bekväm med att sjunga och har även börjat lära sig spela gitarr, så på ett sätt har babyrytmiken haft “mer effekt på mig själv än på sonen” menar hon. Siri beskriver vidare hur hennes son gick från att upptäcka gitarren till att upptäcka pianot vilket väckte en nyfikenhet till att fortsätta att gå på babyrytmik. Siri lyfter fram förmånen att få “utsätta sitt barn för liveinstrument” och värdesätter att sonen får en relation till musikinstrument så pass tidigt. Det är viktigt för att skapa ett musikintresse, och “barns intresse för saker som låter märks tidigt” anser Siri. För henne själv var det givande att få träna på att sjunga med sitt barn.

Alla fyra föräldrar imponerades över rytmikpedagogen, nivån på musiken, samt det generösa användandet av instrument i kombination med pedagogens engagemang i ringen. De upplever att babyrytmiken har en sofistikerad repertoar och uppskattade att det var andra låtar än “de vanliga sångstundslåtarna, det här var mer rytmiksånger” menar Siri. Vidare anser Siri att den höga nivån bidrog på ett positivt sätt för att hon kände att hon behövde engagera sig, nästan så att hon ville hem och öva på sångerna. Likaså beskriver Charlotta hur hon mimade i början men blev mer och mer entusiastisk och

engagerad ju mer tiden gick vilket pekar på att pedagogens kompetens är väldigt viktig för en välfungerande och kvalitativ babyrytmik.

I intervjuerna går det att urskilja att föräldrarna behöver direkta frågor för att prata om babyrytmikens musikaliska inslag, det spontana som sägs handlar till större del om det sociala. Föräldrarna får frågan om vilket moment i babyrytmiken som barnen verkade uppskatta mest. Där råder dock inga tveksamheter och föräldrarna svarar enhetligt på den frågan. Äggen!

Föräldrarna är överens om att barnen verkar uppskatta när de känner igen sig. Charlottas dotter blev glad varje gång viss musik började spelas och började aktivt leta efter korgen med äggen redan vid andra eller tredje tillfället. Olof menar att hans dotter uppskattade när hon kände igen ett visst omtyckt moment som till exempel äggen, för att hon visste vad som komma skulle.

(...) låtar där dom vet vad som ska hända, nu ska vi klappa händerna, att de känner igen den melodin, att de liksom kan, för när äggen kommer fram så vet dom vad som ska hända och då vet dom att det är kul. (Olof)

Olof upplever att dottern tyckte om de moment som hon själv kände att hon behärskade. Siri berättar om ett tillfälle hos en kompis då hennes son fick tag på ett ägg likt det som används på babyrytmiken. Sonen visste exakt hur han skulle göra med det. ”Det var verkligen igenkänning” (Siri.)

Föräldrarna menar att endast låtarna *Imse vimse spindel* (Trad.) och *Blinka lilla stjärna* (Trad.) är kända för dem sedan de själva var små, övriga låtar är nya.

4.8 Babyrytmiken i vardagslivet

Moment från babyrytmiken används även utanför babyrytmikstunden enligt Annika. Föräldrarna beskriver hur barnen själva tar initiativ till rörelser och sång i hemmet och i andra sammanhang.

4.8.1 Pedagoger upplever att babyrytmiken används hemma

Annika uppfattar att föräldrarna sjunger babyrytmiksångerna och rör sig till musik även hemma. “En av sångerna hade hjälp en förälder vars barn inte ville öppna munnen hos tandläkaren, det var roligt att höra” menar Annika. Vidare menar Annika att föräldrarna ibland frågar hur sångerna går eller hur rörelserna såg ut för att kunna göra samma sak

hemma och att det är väldigt positivt då det bidrar till den gemensamma utvecklingen hos barn och förälder.

4.8.2 Föräldrarna märker av babyrytmiken hemma

Föräldrarna berättar att barnen själva tar initiativ till rörelser och att rörelserna liknar dem de lärt sig på babyrytmiken. Siri upplever dock att det är “komplext eftersom min son var så liten”. Hanna märker däremot att sonen klappar och skakar händerna som de gör med ägget och tror att de här rörelserna kommer just från babyrytmiken. Charlotta använder låten *Trumma på magen* (Sandra Albertus, u.å.) för att öva kroppskänedom. Hon ser även att dottern trummar på öronen och gör rörelserna till *Imse vimse spindel* (Trad.) men upplever att det är svårt att veta om det är den specifika sången som dottern då tänker på. Oavsett är det väldigt bra om man som förälder hänger på anser Charlotta. Hon berättar också att hon försöker använda musiken för att skapa ett forum där hon och dottern kan vara i en egen liten värld och då strunta i allt annat. Likaså märker Olof att dottern gör rörelserna till *Imse vimse spindel* (Trad.), han menar att hon ber specifikt om den. Att hoppa som de gör på babyrytmiken är också populärt där hemma menar Olof. Hanna använder trummandet från rytmiken när sonen vägrar äta, “genast blir matstunden mycket roligare och då börjar han äta” menar hon. Hanna upplever även att sonen har blivit väldigt framåt på kort tid och anser att det är tack vare deras medverkan på babyrytmik.

5. Diskussion

I följande kapitel diskuteras det resultat som framkommit av intervjuerna och ställs i relation till den litteratur som presenterats i litteraturkapitlet. Slutligen presenteras förslag på vidare forskning.

5.1 Den ursprungliga rytmiken kontra dagens babyrytmik

Resultatet visar att Annika ser rytmikmetoden som kroppsbaserat lärande med musik, samt att rytmikmetoden är till för både barn, vuxna och äldre. Även om Dalcroze (1997) beskriver rytmikmetoden utifrån äldre barn beskriver Frister Lind (1999) samma tankesätt för babyrytmik. Annikas uttalande går även i linje med Nivbrant Wedin (2012) som menar att rytmikmetoden är till för människor i alla åldrar. Utifrån Annikas påstående ihop med Frister Lind (1999) och Nivbrant Wedin (2012) finns det enligt min mening en god möjlighet att anpassa rytmikmetoden efter den åldersgrupp man arbetar med, vilket jag tror kan skapa bra förutsättningar för just kroppsbaserat lärande med musik som Annika talar om.

Resultatet av intervjuerna kan tolkas som att föräldrarnas medverkan är den primära skillnaden mellan babyrytmik och rytmik i stort. Föräldrarnas roll beskrivs av Annika som väldigt viktig, då det är upp till föräldern att göra upplevelsen levande för barnet. Annikas tankar får stöd av Gottberg (2009) som beskriver rytmikpedagogen Camilla Gölstams uppfattning om att babyrytmik innebär att ge musiken till hela familjen och att barnet får musikalisk stimulans via föräldrarna.

5.2 Trygghet, samspel och musikglädje i fokus

Annikas mål med babyrytmiken är att genom repetition och tydlighet skapa en trygg grupp med gemensamt fokus för att möjliggöra samspel mellan barn och förälder samt mellan deltagarna i gruppen. Det blir även ett samspel mellan gruppen och henne själv som pedagog. Annika anser att babyrytmik stärker relationen mellan barn och förälder vilket skulle kunna kopplas till Annikas målsättning med den trygga gruppen och ambitionen att föräldrarna ska våga sjunga med i sångerna, då hon menar att föräldrarnas röst är den röst som barnen har starkast relation till. Det här menar även Trehub och

Nakata (2002) som vid ett experiment upptäckte att mammans röst hade en lugnande effekt på barnet samt att barnet föredrog att mamman sjöng hellre än talade. I den babyrytmik som Annika leder deltar både mammor och pappor, och med tanke på den här studiens resultat uppfattar jag att pappans röst har lika stor betydelse som mammans. Likaså menar Bjørkvold (2005) att det är viktigt att föräldern sjunger för sitt barn då där finns en speciell kommunikationskraft, det gäller även om föräldern inte anser sig ha någon sångröst. Målet är dessutom att Annika som ledare tillslut ska kunna bli musiker åt gruppen så att både barn och föräldrar i gruppen ska kunna utvecklas med varandra.

Annika planerar babyrytmiken utefter sången och musiken och inte utefter vad barnen ska öva på rent motoriskt eller språkligt vid en viss ålder. Resultatet skulle kunna tolkas som att Annikas strategi fungerar mycket bra då fokus blir på sång- och musikglädje vilket jag tror bidrar till babyrytmikens höga kvalitet som föräldrarna talar om. När Annika berättar om musiken, sångtexterna och rörelserna som görs framgår det enligt mig att Engelholms (1998) fyra grundidéer *rum, tid, kraft och form* bearbetas, även om Annika inte ordagrant nämner de här grundidéerna som en del av det planerade upplägget.

Genom mina egna erfarenheter som rytmikpedagog ser jag att pedagoger kan ha olika utgångspunkter vid planering av babyrytmik. Jag själv har vissa gånger valt att bygga babyrytmiken kring ett tema, som till exempel vatten. Utifrån vattentemat har jag sedan valt sång, musik och rörelser. Vid några tillfällen under min tid som vikarie har jag mött en pedagog som använder sig av material i linje med Ellneby (2003) som beskriver vad bebisarna ska kunna eller bör öva på vid respektive ålder och sedan valt sång, musik och rörelser utefter det. Jag tror att det är möjligt att tillämpa rytmikmetodens grundidéer oavsett vilket perspektiv pedagogen väljer att utgå ifrån. Studiens resultat visar att babyrytmiken i verksamheten där studien görs är väldigt välplanerad och har en röd tråd vilket Engelholm (1998) anser viktigt.

5.3 Kontextens betydelse

I fokusgruppsintervjun uttrycker samtliga föräldrar att det fanns en oro kring Svenska kyrkan som kontext innan de började på babyrytmik i verksamheten. Oron handlade om funderingar kring hur mycket av det kristna som skulle genomsyra babyrytmiken. Resultatet visar att de upplevde att det kristna tog lagom stor plats och att de trivdes. Anledningen till att föräldrarna sökte sig till babyrytmik i Svenska Kyrkan berodde till stor del på att kyrkan där aktiviteten fanns låg nära deras respektive hem. Min uppfattning

är också att det faktum att babyrytmiken är gratis i Svenska kyrkan kan vara en bidragande faktor till föräldrarnas val av kontext. Med tanke på föräldrarnas oro inför det kristna i Svenska kyrkan som kontext kan jag tänka mig att det finns föräldrar som väljer bort Svenska kyrkans verksamhet på grund av sin trosuppfattning. Hade föräldrarna istället gått på babyrytmik i på Malmö Live eller Malmö Dansakademi hade oron kring det kristna i kontexten uteblivit. Dock hade tillgängligheten troligtvis begränsats med tanke på avstånd, kötid, biljettsystem och avgiften som förekommer både i Malmö Lives (2019) och Malmö Dansakademis (2018b) verksamhet.

I intervjun med Annika framgår det att kyrkans engagemang är stort och att alla människor är välkomna till Svenska kyrkans verksamhet. Eftersom deltagandet är kostnadsfritt anser jag personligen att alla människor troligtvis har samma ekonomiska möjlighet att delta vilket skulle kunna bidra till en social samvaro för människor ur flera samhällsklasser. Enligt min mening kan det finnas en viss problematik i det system som används på Malmö Live (2019) och Malmö Dansakademi (2018b) då köer, biljettsystem och avgifter skulle kunna medföra att verksamheten endast är tillgänglig för en viss grupp av människor.

Vid tiden för intervjuerna var det några veckor kvar till den nya terminen skulle börja. Det nya upplägget som Annika talar om, som innebär att verksamheten erbjuder tre åldersindelade babyrytmikpass varje tisdag och onsdag, kräver ingen anmälan och har gjort att kösystemet har kunnat slopas. Under tiden babyrytmikpassen pågår bjuder kyrkan på fika så att föräldrar och barn kan fika antingen innan eller efter babyrytmikpasset. Jag anser att det nya upplägg som verksamheten i fråga kommer att börja med skulle kunna bidra till att ännu fler väljer just den verksamhet där studien görs då ingen anmälan krävs. Till skillnad från babyrytmiken på Malmö Live (2019) finns det möjlighet för båda föräldrarna att medverka vilket skulle kunna vara positivt för hela familjen då barnet och de två föräldrarna får lära sig något nytt tillsammans vilket Olof upplevde vara positivt för honom och hans dotter. Då det inte krävs någon anmälan har man inte heller en fast plats i babyrytmikgruppen vilket skulle kunna medföra att man kommer och går okontinuerligt. Möjligen kan det finnas en risk att babyrytmiken då inte blir en rutin, vilket var något som föräldrarna uppskattade. Brist på kontinuitet skulle enligt min mening också kunna ha en negativ inverkan på barnets musikaliska, rörelsemässiga och sociala lärande. Med det nya upplägget skulle det också kunna finnas en risk att det blir svårt att uppskatta antal deltagare från gång till gång samt att det kan vara olika deltagare varje vecka. Det skulle kunna påverka den trygghet som resultatet

visar har betydelse för gruppen. Vad gäller det sociala mötet som enligt informanterna äger rum både innan och efter rytmikpasset ser jag att det kan finnas goda möjligheter till att det utvecklas ännu snabbare, tack vare att kyrkan bjuder på fika medan familjerna väntar på att delta på nästa babyrytmikpass eller precis har avslutat ett babyrytmikpass. Återigen tror jag att kontinuiteten i besöken spelar roll, även för föräldrarnas sociala möten med andra föräldrar.

5.4 Babyrytmik är en social aktivitet i samspel

I intervjun framgår det att Annika anser att föräldrarna söker sig till babyrytmiken för att de vill ge barnen musikalisk stimulans, och att det sociala blir en bonus. Här finns en diskrepans mellan Annikas uppfattning och Nilsson (2005) som menar att behovet av socialt samspel är den främsta anledningen till att människan söker sig till en grupp. Diskrepansen ligger enligt min mening i att föräldrarna i fråga söker sig till babyrytmiken för barnens skull, med barnets intresse i åtanke, och inte för sin egen skull. Samtidigt menar Annika att föräldrarna efter hand uttrycker glädje över att babyrytmiken är en aktivitet där man träffar andra människor. I fokusgruppsintervjun med föräldrarna framgår det att Annikas tankar om det sociala som bonus kan stämma då föräldrarnas förväntningar på babyrytmik handlade om det musikaliska, men resultatet tyder på att föräldrarnas upplevelse av babyrytmik till stor del präglades av det sociala mötet med andra barn och föräldrar. I intervjun framgår det att föräldrarna pratar mer om det sociala än om det musikaliska. Som intervjuledare måste jag aktivt ställa frågor om babyrytmikens musik- och rytmikinslag medan föräldrarna talar spontant och frispråkigt om de sociala upplevelserna. Föräldrarna menar att de eftersökte musik och en rolig stund tillsammans med barnet, men tyngdpunkten i det föräldrarna berättar ligger på det samspel och sociala umgänge som skapades. Det här kan kopplas till Nilsson (2005) som skriver att vi människor är gruppvarer och att gruppdeltagande har mycket god inverkan på människans sociala behov.

Resultatet visar även att föräldrarna upplever att barnen är mer intresserade av de vuxna eller de barn som är mer aktiva än de själva. Det skulle kunna bero på att barnen är nyfikna på sådant som de själva önskar kunna eller håller på att lära sig. Det här går i linje med Zamore (2006) som menar att barn söker sig till sådant som är bra för sin utveckling. Siri upplever däremot att hennes son uppskattade musiken och rörelserna mer än det sociala. "Det sociala kommer nog lite senare" menar Siri. En förklaring till Siris

upplevelse skulle enligt min mening kunna vara att sonen kanske var väldigt intresserad och uppfylld av musiken samt att han var något yngre än de andra informanternas barn.

Nilsson (2005) menar att människor i grupp är ömsesidigt beroende av varandra vilket kan liknas vid Annikas beskrivning av att rytmikmetoden som kräver en grupp för att fungera. Den uppfattning Annika har av föräldrarnas uppskattning kring att träffa andra föräldrar stämmer väl in på det föräldrarna själva beskriver. Föräldrarna uppskattar att få träffa andra föräldrar med barn i samma ålder och att få utbyta tankar med varandra. Det här går i linje med Nilsson (2005) som menar att människan alltid har “[...] lekt i grupper, umgått i grupper [...] löst problem i grupper och gått igenom livets olika faser i grupper, oftast med andra som varit likar” (s. 13). Resultatet visar att Annika uppfattar att föräldrarna värdesätter det sociala mötet med andra föräldrar som babyrytmiken möjliggör, och att de gärna pratar om amning och rutiner. Här finns en diskrepans mellan Annikas och föräldrarnas upplevelser. Resultatet visar att föräldrarna upplever babyrytmiken som ett sammanhang där de även kan prata om *annat* än just amning och rutiner. Av resultatet framgår det föräldrarna uppskattar att babyrytmiken ger ett annat socialt samspel än det som sker i föräldragrupper på Barnavårdscentralen. Enligt min mening skulle det kunna bero på att babyrytmik är en praktisk aktivitet innehållande musik och rörelse, vilket skulle kunna bidra till fler dimensioner på föräldrarnas samtalsämnen.

I resultatet framgår Annikas tankar kring de svårigheter som kan uppstå på babyrytmiken. Hon talar bland annat om att det kan vara svårt att hitta ett gemensamt fokus om barnen har spring i benen, men också om att föräldrars samtal sinsemellan kan störa gruppens fokus under passet. Det här skulle kunna innebära att det också finns negativa aspekter med det sociala umgänge som babyrytmiken skapar, om det bidrar till att föräldrarna har för stort fokus på att samtala med varandra under passet istället för på de moment i babyrytmiken som kan vara till nytta för barnen.

5.4.1 Samspel mellan barn och förälder

Samspelet mellan barn och förälder är centralt i babyrytmik menar både Annika och Gottberg (2009). Föräldrarna anser att det är givande att få sjunga och röra sig tillsammans med sitt barn och att det samspelet kan vara svårt att hitta själva hemma utan att ha gått på babyrytmik. Föräldrarnas uppfattning skiljer sig från Stern (2003) som menar att barn och förälder har en naturlig förmåga att ordna sitt samspel på grund av en biologiskt självklar ömsesidighet mellan dem. Den teori som Stern (2003) talar om skulle

enligt min mening kunna ses som ett grundläggande naturligt samspel. Med Stern (2003) i åtanke ser jag att det skulle kunna vara möjligt att relationen mellan barn och förälder stärks oavsett vilken sorts aktivitet de utför tillsammans. Däremot tror jag att babyrytmiken skulle kunna bidra till ett djupare samspel och gemensamma redskap i form av sånger och rörelser som är lätta för förälder och barn att använda på egen hand.

5.5 Babyrytmikens pedagogiska syfte

Resultatet speglar Annikas tankar om att barnen lär sig för livet genom att vara en del av en babyrytmikgrupp. Annika menar att barnen utvecklas socialt, motoriskt och språkligt genom att fokusera tillsammans med andra. Vidare menar hon att barnen lär sig att visa respekt mot andra då de i babyrytmiken övar på att lyssna, vänta, följa instruktioner och leka när det tillåts vilket Annika ser som bra förberedelser för de barn som sedan börjar på förskola. Det här står i samklang med Frister Lind (1999) som menar att barns sociala förmåga utvecklas genom babyrytmik då de tränar på samarbete, delaktighet, att ta initiativ, vänta på sin tur, samt att stå centrum och att visa hänsyn till andra. Jag anser att barnen i babyrytmikgruppen troligtvis är för små för att bokstavligen respektera tystnad, respektera varandra och följa instruktioner. Men jag tror att de kan känna av innebörden utav det här och att de genom babyrytmiken får utsättas för det och öva på det precis som Annika och Frister Lind (1999) säger. Jag anser att Annikas uppfattning om att babyrytmikens lärande för livet är intressant att koppla till Vernersson (2013) som beskriver att det vi idag benämner som Rytmi pedagogik/Rytmi från början kallades Rytmi Musikalisk Uppfostran/Utveckling. Likaså beskriver von Bülow (1974) rytmikbegreppet bland annat som en "uppfostringsmetod som förenar rörelse och musik" (s. 9) vilket står i samklang med Annikas uppfattning om babyrytmik och lärande för livet.

5.5.1 Barn lär och utvecklas med babyrytmik

Annika menar att babyrytmik är en lärprocess där barnen tittar och lyssnar för att sedan testa själva. Det kan kopplas till Gottberg (2009) som menar att barn vill upptäcka sin omvärld på egen hand efter att ha härmat föräldern, och att det är ett sätt för barnet att växa genom musik.

Annikas tankar angående babyrytmikens positiva inverkan på språket är inget föräldrarna talar nämnvärt om. Däremot stämmer det överens med Sundin (1995) som

anser att språk- och sångrytmer ihop med musik kan underlätta begreppsbildning och på så sätt vara en del i barnens språkutveckling. Sundin (1995) menar också att barnvisors texter kan bidra till barnets språkutveckling.

Resultatet visar att föräldrarna tror att *musik* är bra för barns utveckling, men att det är svårt att veta om babyrytmiken bidragit till språkutveckling, motorisk utveckling och/eller ökad kroppskänedom. Ellneby (2003), Nilsson (2005) och Lindahl, (1998) menar att barn utvecklas när de leker och rör sig omgivna av andra människor. Det skulle kunna knytas till den lek och sociala samvaro som barnen möter på babyrytmiken. Som intervjuledare upplever jag att föräldrarna överlag är något försiktiga med att uttrycka sig om sådant som rör det egna barnets utveckling trots att frågan är riktad till *deras upplevelse* av barnets utveckling och således inte en mätbar utveckling. Det är möjligt att det hade gått att få utförligare svar om frågan formulerats annorlunda, men enligt min mening kan det förhålla sig så att föräldrarna kan ha känt sig obekväma med att tala om sitt barns utveckling genom babyrytmik tillsammans med andra föräldrar som också utövar aktiviteten.

5.5.2 Teorin bakom rytmiken är inte alltid synlig för deltagarna

Resultatet visar att föräldrarna före sin medverkan var relativt omedvetna om babyrytmikens möjliga påverkan på barnets lärande och utveckling. Resultatet kan tolkas som att föräldrarna heller inte varit särskilt medvetna om det under tiden de gått på babyrytmik. I intervjuerna går det inte att utläsa att föräldrarna fått någon information om babyrytmikens koppling till barnens lärande och utveckling, vilket skulle kunna knytas till vilket fokus Annika väljer vid planering. Av intervjun framgår det att Annika är väldigt medveten om det pedagogiska syftet med varje moment, men eftersom hon strukturerar upp babyrytmiken utefter sången och musiken och låter de utvecklande momenten komma på köpet i det, kan det enligt min mening vara en anledning till varför föräldrarna inte är medvetna om vad barnen övar på genom att medverka på babyrytmik. Siri säger att “det här med kroppskänedom låter jättebra, det är nog nästa steg nu”. Siri verkar inte riktigt se att kroppskänedom är något barnen har fått öva på under alla babyrytmiktillfällen.

Resultatet kan tolkas som att föräldrarna blir mer medvetna om vad barnen kan utveckla och lära sig med babyrytmik ju fler frågor jag ställer om det under intervjuens gång. Efterhand som föräldrarna får fler frågor om vad de tycker att barnen lär sig och utvecklar under babyrytmiken uppfattar jag att de också får upp ögonen för det.

Föräldrarna beskriver att det går snabbt för barnen att lära sig vad som ska hända när de kommer till den sal som babyrytmiken utövas i, samt vad de får och inte för göra. Det här kan kopplas till processen *socialisation*.

Barnet utvecklas i en given social struktur och gör där de erfarenheter, lär sig de normer och handlingsmönster, normer och värderingar som betraktas som normala i den speciella omgivningen. (Sundin, 1995, s. 43)

Barnen lär sig även ordningen på momenten och dess rörelser snabbt enligt föräldrarna. Det går i linje med Lindahl (1998) som menar att barns utveckling sker i miljöer som är "tillrättalagda av människor som lever i deras nära omvärld" (s. 45). Föräldrarna menar att barnen blir modigare och vågar röra sig mer runt i rummet efter några gånger. Då söker de sig gärna ifrån den tillrättalagda ringen som babyrytmiken utövas i.

Annika ser babyrytmik som något tydligt. Den pedagogiska tanken kring repetition skulle kunna ha en del i den tydlighet hon beskriver att babyrytmiken har. Resultatet kan tolkas som att både barnen och föräldrarna upplever babyrytmikens form som tydlig och konkret. Dock verkar det som att det som kan uppnås via de olika momenten är inte är lika tydligt. Det här kan kopplas till Nivbrant Wedin (2012) som menar att teorin bakom rytmiken inte alltid är synlig för deltagarna, trots att den i hög grad finns där. Den omedvetenhet kring momentets syfte som jag upplever att föräldrarna visar på, är enligt mig både på gott och ont. Jag anser att det skulle kunna gynna både förälder och barn om föräldern var mer medveten om vad babyrytmikens moment har för påverkan på barnet. På så sätt skulle det kunna hjälpa föräldern att få upp ögonen för vad barnet kan vilket i sin tur skulle kunna göra det lättare att se när och på vilket sätt barnet utvecklas och ge barnet god stimulans därefter. Dock anser jag att det skulle kunna finnas en viss risk för att situationen blir för prestations- och resultatnriktad om föräldrarna är allt för insatta i teorin. Om föräldrarna har en allmän förståelse för vad barnet utvecklar genom babyrytmiken anser jag att fokus kan ligga på att ha en rolig stund med varandra till musik, men föräldrarna har ändå grundläggande kunskap till att anpassa moment efter eget tycke och fortsätta hemma.

5.5.3 Barnens dagsform, koncentration och motivation

Föräldrarna fascinerar över hur snabbt barnen lär sig sångerna och rörelserna men de upplever även att barnen ibland inte riktigt är med på vad som händer. Olof undrar hur det kan komma sig att "ena gången funkar det hur bra som helst och så kommer man dit

nästa gång och tänker ah vad najs då kör vi vidare, och då funkar det inte alls liksom". Olof tror att det här kan bero på barnets dagsform. Enligt min mening skulle det kunna vara så att Olof inte känner till Annikas pedagogiska tanke gällande repetition, som även Frenelius (1970) talar om. Jag anser att det också finns en möjlighet att barnen kan ha glömt mellan gångerna. Föräldrarnas beskrivning av att barnet ibland inte vill eller kan utföra rytmikmomenten som hen brukar kan enligt min åsikt också bero på barnets koncentration. Holle (1987) menar att även fast barnet har förmåga att uppfatta ljud behövs koncentration för att kunna lokalisera ljudet. Det stämmer även överens med Ellneby (2003) som menar att koncentration är en viktig faktor för att ett barn ska kunna urskilja olika ljud från varandra samt uppfatta ord och meningar på rätt sätt. Föräldrarnas upplevelse av att barnen inte alltid är med på vad som händer skulle också kunna kopplas till Zamore (2006) och att barnen söker sig till sådant som utvecklar dem. I så fall skulle det enligt min mening kunna handla om att barnet saknar motivation till just det momentet eller att barnet blir störd av någonting annat som sker i närheten som fångar hens uppmärksamhet.

5.6 Rytmik aktiverar flera sinnen

Annika anser att rytmik upplevs med flera sinnen vilket går i linje med Nivbrant Wedin (2012) som menar att vi genom rörelse till musik upplever musiken med hela kroppen vilket aktiverar det taktila sinnet. Synen aktiveras när vi ser någon annan röra sig till musiken menar Nivbrant Wedin (2012). Annikas uppfattning om barns lärande genom rytmikens stimulering av flera sinnen stöds också av Halpenny och Pettersen (2015) som talar om lärande genom sinnen och motorik i samspel. Likaså går det i linje med Ensemble Yria (2012) som skriver att det finns ett samband mellan koordinationsstimulerande övningar och hjärnans utveckling.

Studiens resultat visar att både Annika och föräldrarna talar om att babyrytmiken innehåller moment som innebär att sjunga, röra sig till musik och att härma rytmer. Det här är moment som enligt Ellneby (2003) stimulerar hörselsinnet på ett positivt sätt. Varken Annika eller föräldrarna nämner hörseln med ord, men enligt min mening redogör informanterna för hörselns medverkan i babyrytmik när de beskriver de olika momenten. Inte heller beröringssinnet nämns rent konkret av informanterna men som författare av studien är min åsikt att beröringssinnet i allra högsta grad är involverat i de moment som informanterna beskriver med tanke på att Annika menar att barnen gör rörelserna med

föräldrarnas hjälp samt att föräldrarna ofta har sin bebis i famnen när momenten utförs. För att återigen knyta an till Gottberg (2009) som menar att babyrytmik innebär att barnet får musikalisk stimulans via föräldrarna, kan det finnas möjlighet att barnen får beröringsstimulans på samma sätt.

Informanterna talar om låten *Trumma på magen* (Sandra Albertus, u.å.) som en del i babyrytmiken. Sångtexten handlar om att trumma på barnets kroppsdelar som då får beröring, vilket skulle kunna liknas vid en form av massage. Det här kan kopplas till det Ensemble Yria (2012) som talar om massage och massagesångens positiva inverkan på barns utveckling bland annat då beröring och massage utsöndrar oxytocin vilket minskar stress. Det går även i linje med Ellneby (2003) som menar att beröring och massage är en slags kommunikation som små barn har lätt för att ta till sig vilket fördjupar relationen mellan barn och förälder. Annika menar att det är en fördel att sångtexterna beskriver det kroppen ska göra vilket är fallet i sången *Trumma på magen* (Sandra Albertus, u.å.). När barnet hör namnet på kroppsdelarna i kombination med att kroppsdelarna får beröring bidrar det till ökad kroppsuppfattning enligt Holle (1987). Med tanke på alla sånger som sjungs på babyrytmiken skulle det återigen kunna gå att se kopplingar till det Sundin (1995) skriver angående språkutveckling genom sångtexter.

Muskelsinnet som ord nämns inte heller av informanterna. Däremot beskriver de moment i sångerna *Babytango* (Katrín Altréus, u.å.), *Flygande bebis* (Magnus Bredmar, u.å.) och *Fartlåten* (Elever vid rytmiklärutbildning, u.å.) som enligt min mening stimulerar barnens muskelsinne. När föräldern snurrar och lutar sitt barn bakåt i *Babytango* (Katrín Altréus, u.å.) anser jag att det skulle kunna finnas en koppling till Engelholm (1998) som menar att muskelsinnet hjälper barn att känna hur kroppen rör sig samt att känna förhållandet mellan att vara spänd och avspänd. Likaså kan resultatet tolkas som att rumsuppfattning övas i linje med Engelholm (1998), eftersom barnet upplever olika nivåer i låten *Flygande bebis* (Magnus Bredmar, u.å.). Engelholm (1998) menar också att muskelsinnet gör så att barnet kan känna skillnad på snabba och långsamma rörelser vilket enligt resultatet sker i *Fartlåten* (Elever vid rytmiklärutbildning, u.å.).

Av samtliga informanter framgår det att de äggliknande maracas som Annika använder i babyrytmiken är en stor favorit hos barnen. Det här går i linje med Frister Lind (1999) som menar att barn överlag brukar uppleva instrumentspel som en stor höjdpunkt. I studiens resultat framgår det att äggen har olika färger och låter när man skakar det, vilket skulle kunna bidra till att flera sinnen aktiveras hos barnen. Det här kan kopplas till

Nivbrant Wedin (2012) som menar att “när man tar in information via flera sinnen blir flera delar av hjärnan aktiverade, vilket ger en större upplevelse och ökad förståelse” (s. 218). Det skulle således kunna vara en bidragande faktor till att barnen uppskattar äggen i så pass hög grad.

Resultatet visar att muskelsinnet skulle kunna kopplas till användandet av de här äggen då handgreppet fyller en viktig funktion. Annika anser att äggen är ett bra instrument att använda med barnen då ägget har en bra storlek för ett litet barn att hålla i. Enligt min mening skulle det kunna förhålla sig på det sättet att barnens entusiasm över äggen beror just på att barnet kan hålla i ägget själv och spela på egen hand. Det här kan knytas till Holle (1987) som menar att barn ofta besitter förmågan att gripa och släppa ett föremål på egen hand ungefär vid tolv månaders ålder. När barnen ska separeras från ägget talar Annika om att gråt kan uppstå vilket enligt henne kan bero på att barnet är van vid att ha sina leksaker för sig själv. Holle (1987) menar att barn som är yngre än tolv månader kan ha svårt att släppa greppet om föremål. Det skulle kunna vara en del i den frustration som kan uppkomma hos barnet och således vara en bidragande faktor till att barnet börjar gråta.

I de här momenten som informanterna beskriver skulle det vara så att barnen också övar sitt balanssinne vilket står i samklang med Ellneby (2003) som menar att balanssinnets nervceller stimuleras när barnets huvud och kropp ändrar läge vilket också ger barnet information om dess rörelser och hastighet i förhållande till rummet.

5.7 Pedagogen har en viktig roll

Studien visar att föräldrarna upplever att babyrytmiken håller väldigt hög kvalitet. Föräldrarna upplever också att barnen har en stor fascination för Annika. Nivbrant Wedin (2012) menar att det är väldigt viktigt att rytmikpedagogen är väl insatt i materialet och att hen förebildar på ett tydligt sätt vilket går i linje med det Annika och föräldrarna beskriver.

Vid gruppens första babyrytmiktillfälle framgår det i resultatet att Annika behövde vara väldigt instruerande inför varje moment då majoriteten av sångerna och rörelserna var nya för föräldrarna. Det här stöds av Nilsson (2005) som menar att ledarens roll går ut på att samordna gruppens insatser mot det gemensamma målet. Efter ungefär hälften av tillfällena kan Annika ge färre instruktioner och istället ackompanjera gruppen som kommit att bli mer självständig. Eftersom föräldrarna är beroende av Annikas

instruktioner i början skulle det kunna medföra att deras uppmärksamhet är riktad mot Annika under de första tillfällena, varpå det skulle kunna gå många tillfällen innan det koncentrerade samspelet mellan barn och förälder kan börja. Nilsson (2005) anser att ledarskap även går ut på att värna om gruppens relation till varandra. För att snabbare komma till den punkt då föräldern kan ha fullt fokus på sitt barn skulle pedagogen möjligtvis kunna använda fler sånger och moment som föräldrarna redan känner till. Jag ser dock att det kan vara svårt att ta hänsyn till föräldrarnas varierande förkunskaper samt att det kan vara synd att göra avkall på föräldrarnas möjligheter till att lära sig nya sånger, vilket resultatet visar att föräldrarna uppskattade.

5.8 Slutsats

Studien visar att rytmikpedagogen Annika har som mål att babyrytmik, via sång och musik, ska skapa ett gott samspel mellan förälder och barn, mellan deltagarna i gruppen samt mellan gruppen och henne själv som pedagog. Pedagogen strävar också efter att skapa en trygg grupp i vilken föräldrarnas viktiga engagemang ska ta stor plats. Målsättningarna bidrar till att pedagogen planerar babyrytmiken utifrån musiken, och att musiken och texten ska återspela det som ska göras med kroppen som en del i barnens lärande. Resultatet visar att babyrytmik kan planeras utifrån flera utgångspunkter men det är viktigt att vara strukturerad. Enligt pedagogen är babyrytmik en lärprocess som aktiverar barnens alla sinnen vilket blir en förberedelse för förskolan och livet i stort. Stor vikt läggs vid repetition. Barnens motoriska färdigheter övas enligt pedagogen då de uppmuntras till rörelse tillsammans med andra barn.

Före sin medverkan upplevde föräldrarna viss oro över Svenska kyrkan som kontext. Vid terminens slut är föräldrarnas upplevelser av babyrytmik mycket goda. Deras förväntningar handlade till stor del om att gå på babyrytmik som musikaktivitet, men resultatet tyder på att det sociala mötet med andra föräldrar var det primära i upplevelsen. Resultatet visar också att föräldrarna vet relativt lite om babyrytmikmomentens syfte och vad barnen övar och utvecklar genom babyrytmik.

Enligt föräldrarna kan man genom babyrytmik uppnå ett mer konkret och fokuserat samspel än det samspel med andra som sker på Barnavårdscentralen eller på babysim. Samspelet på babyrytmiken verkar också bidra positivt till relationen mellan barn och förälder. Gruppen kan tillsammans uppnå god stimulering av barnens olika sinnen vilken

kan bidra en positiv lär- och utvecklingsmiljö som ger både fysisk, kognitiv och social stimulans verkar således vara en bra start i livet.

5.9 Vidare forskning

Då den här studien har gjorts i en specifik verksamhet med en liten informantgrupp, är resultatet inte generaliserbart. Det skulle vara intressant att göra en bredare kartläggning med fler verksamheter och fler informanter för att få en mer generell förståelse för studiens frågeställningar.

I den här studien nämner rytmikpedagogen Annika att hon haft rytmik med demenssjuka. För vidare forskning skulle det vara intressant att undersöka användningen av rytmik i äldreården samt vad som kan uppnås genom rytmikmetoden i den kontexten, och vad det kan ha för betydelse för de äldres välmående.

Som musklärare i dagens samhälle skulle det även vara givande att undersöka den nationella organisationen *Svenska med baby* (2019) som erbjuder sångstunder och andra aktiviteter till utrikesfödda och svenskfödda föräldrar med bebisar. Det skulle vara relevant och intressant att undersöka musikens och gruppens inverkan på samhörighet, integration, kunskapsutbyte och språklärande.

6. Referenser

- Bjørkvold, J. (2005). *Den musiska människan*. (2., [rev. och utvidgade] uppl.) Stockholm: Runa.
- Bryman, A. (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder*. (2., [rev.] uppl.) Malmö: Liber.
- Bülow, G.V. (1974). *Vad är rytmik?: en introduktion i rytmisk-musikalisk uppfostran*. Stockholm: Nordiska musikförl.
- Eliasson, A. (2006). *Kvantitativ metod från början*. Lund: Studentlitteratur.
- Ellneby, Y. (2003). *Titta vad jag kan!: vad föräldrar behöver veta om barns utveckling*. Stockholm: Natur och kultur.
- Engelholm, A. (1998). *Titta - jag kan!: en bok om rytmik för små barn*. Mölndal: Lutfisken.
- Ensemble Yria. (2012). *Sinnenas spektakel en musikbok om våra sinnen*. Stockholm: Gehrman's Musikförlag.
- Frendelius, G. (1970). *Musik för barn: en bok för förskolan och hemmet*. (Ny uppl.) Stockholm: Prisma.
- Frister Lind, H. (1999). *Flyg lilla fjärl, rytmik och rörelsesånger för de små*. Mölndal: Förlaget Lutfisken AB.
- Gottberg, J. (2009). *Musiken och rytmiken i praktiken*. Stockholm: Sveriges Utbildningsradio i samarbete med Rikskonserter.
- Halpenny, A.M. & Pettersen, J. (2015). *Piaget och det tänkande barnet i utveckling*. (1. uppl.) Lund: Studentlitteratur.
- Holle, B. (1987). *Normala och utvecklingshämmande barns motoriska utveckling: praktisk vägledning med utvecklingsschema och övningsexempel*. (3., omarb. uppl.) Stockholm: Natur och kultur.
- Jaques-Dalcroze, É. (1997). *Rytm, musik och utbildning*. Stockholm: KMH förl. (Musikhögsk.).
- Kvale, S. & Brinkmann, S. (2014). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. (3. [rev.] uppl.) Lund: Studentlitteratur.

- Lindahl, M. (1998). *Lärande småbarn*. Lund: Studentlitteratur.
- Malmö Dansakademi. (2018a). *Babyrytmik*. Hämtad 2018-03-29 från <https://dansakademi.se/dansstil.php?id=babyrytmik&title=BARN+%26+BABYRYTMIK>.
- Malmö Dansakademi. (2018b). *Avgift*. Hämtad 2018-04-15 från <https://dansakademi.se/priser.php>.
- Malmö Live Konserthus. (2019). *Babyrytmik*. Hämtad 2018-04-15 från <https://malmolive.se/program/babyrytmik-varen-2019>.
- Nationalencyklopedin. (2018). *rytmik*. Hämtad 2018-12-10 från <https://www.ne.se/sök/?t=uppslagsverk&q=rytmik>.
- Nationalencyklopedin. (2018). *bebis*. Hämtad 2019-03-18 från <https://www.ne.se/uppslagsverk/ordbok/svensk/bebis>.
- Nationalencyklopedin. (2018). *sinne*. Hämtad 2019-03-21 från <https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/enkel/sinne#fler-än-fem-sinnen>.
- Nilsson, B. (2005). *Samspel i grupp*. Lund: Studentlitteratur.
- Nivbrant Wedin, E. (2012). *Spela med hela kroppen: rytmik och motorik i undervisningen*. (1. uppl.) Stockholm: Gehrmans musikförlag.
- Stern, D.N. (2003). *Spädbarnets interpersonella värld: ett psykoanalytiskt och utvecklingspsykologiskt perspektiv*. ([2., utök. svenska utg.]). Stockholm: Natur och kultur.
- Sundin, B. (1995). *Barns musikaliska utveckling*. (3., omarb. uppl.) Stockholm: Liber utbildning.
- Svenska med baby. (2019). Hämtad 2019-04-21 från <https://svenskamedbaby.se>.
- Svenska kyrkan Malmö. (2017). *Babyrytmik*. Hämtad 2018-03-29 från <https://svenskakyrkanmalmo.se>.
- Trehub, S E & Nakata, T. (2002). *Emotion and music in infancy*. *Musicae Scientiae Special Issue* 2001-02, 37-39.

Vernersson, A. (2013). *Ett o-herrans liv i rytmikens tjänst: att utveckla och forma en musikpedagogik*. Malmö: Musikhögskolan i Malmö.

Vetenskapsrådet. (2002). *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Stockholm: Vetenskapsrådet.

Wibeck, V. (2010). *Fokusgrupper: om fokuserade gruppintervjuer som undersökningsmetod*. (2., uppdaterade och utök. uppl.) Lund: Studentlitteratur.

Zamore, M. (2006). *I huvudet på din bebis: om barns utveckling och behov*. Stockholm: Prisma.

Sånger

Albertus, S. (u.å.) *Trumma på magen*.

Altréus, K. (u.å.) *Babytango*.

Andeby, K. (u.å.) *Nu ska vi hoppa*.

Bredmar, M. (u.å.) *Flygande bebis*.

Trad. *Blinka lilla stjärna*.

Trad. *Imse vimse spindel*.

Wittmark, M, Ensemble Yria. (2012). *Jag målar din rygg*, ur *Sinnenas spektakel en musikbok om våra sinnen*. Stockholm: Gehrmans Musikförlag.

Bilagor

Nedan följer bilagor med de intervjuguider samt de blanketter med forskningsinformation som använts i studien.

Bilaga 1

Intervjuguide Rytmikpedagog

Bakgrund

- Hur skulle du beskriva din musikaliska bakgrund?
- Vilken utbildning har du?
- Hur kommer det sig att du började leda babyrytmik?
- Hur länge har du varit ledare för babyrytmiken här i svenska kyrkan?

Rytmik i stort

- Hur skulle du vilja definiera begreppet rytmik?
- Hur ser du på babyrytmik i förhållande till rytmik i stort?
- Vad är babyrytmikens syfte enligt dig? Varför går föräldrar med sitt barn på babyrytmik?

Babyrytmiken - planering och struktur

- Hur gamla är barnen som går på babyrytmik?
- Hur länge går man på babyrytmik?
- Hur planerar du upp din babyrytmikundervisning?
 - gör du en terminsplanering?
 - hur många tillfällen får varje grupp?
 - hur sätter du samman grupperna?
 - anmäler sig mammor och pappor i samma utsträckning?
- Hur tänker du kring innehållet när du planerar babyrytmiken?
 - hur skiljer sig innehållet sett till barnens ålder?
 - finns det några särskilda moment som ska finnas med under terminen?
 - några särskilda moment som ska finnas med under varje träff?
 - hur väljer du sånger och rörelser?
 - hur tänker du kring ordningen som momenten kommer i?
 - hur tänker du kring progression?
- Vilka/vilket moment ur babyrytmikstunden rytmmiken uppskattar du mest som pedagog?

- Vilka utmaningar kan du se i babyrytmikundervisningen?

På rytmikpasset

Barnets upplevelser och erfarenheter

- Hur skulle du beskriva barnen under rytmikstunden?
 - vilken sinnesstämning upplever du att barnet har?
 - vart har barnen sin uppmärksamhet?
- Vilka/vilket moment i rytmiken uppfattar du att barnen uppskattar mest?
 - sång, spel, rörelse?
 - någon speciell sång?
 - något speciellt instrument?
- Beskriv hur barnen reagerar på sångerna och musiken
 - och på rörelser?

Föräldrarna

- Vilken sinnesstämning upplever du att föräldrarna har under rytmikstunden?
- Vilket moment i rytmikstunden upplever du att föräldrarna uppskattar mest?
- Vad anser du att babyrytmik ger till föräldrarna rent musikaliskt?

Barnets utveckling

- Uppfattar du att barnen tar till sig av det ni gör?
 - hänger dom med i momenten?
 - hur upplever du barnens reaktioner på momenten vid sista passet jämfört med första?
- Vad upplever du som pedagog att barnen får ut av (lär sig - utvecklas av, i, genom) babyrytmiken? (Vad tycker du att barnen lär sig eller utvecklar på rytmikstunden?)
 - samspel med andra barn?
 - upplever du att barnet lär känna sin kropp och sina olika kroppsdelar?
 - motorisk
 - språklig
 - musikalisk utveckling
- Vad kan du se att babyrytmik gör för relationen mellan barn och förälder?

Gruppen

- Hur skulle du beskriva gruppdynamiken i de olika grupperna?
 - hur är stämningen i grupperna?
- Vilket utbyte upplever du att barnen har av gruppen?
- Vilket utbyte upplever du att föräldrarna har av gruppen?
 - ur ett socialt perspektiv?
 - som en aktivitetsform?

Utanför rytmikstunden

- Har du någon uppfattning om ifall föräldrarna och barnen använder moment från babyrytmiken även hemma?
 - vad berättar föräldrarna?
- Har du någon uppfattning om ifall de går på andra aktiviteter?

Slutligen

- Nämn 2–4 ord som du tycker sammanfattar babyrytmik.

Bilaga 2

Intervjuguide Fokusgrupp

Bakgrund

- Hur fick ni reda på att babyrytmik finns? och att det finns just här?
- Vilken bakgrund har ni själva inom musik och/eller rytmik?
- Vilka andra aktiviteter går ni på tillsammans med ert barn?

Förväntningar

- Hur kommer det sig att ni började gå på babyrytmik med ert barn?
 - vilka förväntningar hade ni innan ni började?
 - sett till barnets motoriska utveckling?
 - sett till språkliga utveckling?
 - sett till barnets musikaliska utveckling?
 - hur gick tankarna kring rytmiken som en social mötesplats för barnet?
 - hur gick tankarna kring rytmiken som en social mötesplats för dig som förälder?

Upplevelser under rytmikstunden

- Hur skulle ni beskriva era upplevelser av babyrytmiken, i relation till de förväntningar ni hade innan ni började? Motsvarar babyrytmiken era förväntningar?
- Har det skett något på rytmiken som ni inte förväntade er?

Barnets upplevelser och erfarenheter

- Vilka/vilket moment i rytmiken uppskattar ert barn mest?
 - sång, spel, rörelse?
 - någon speciell sång?
 - något speciellt instrument?
- Beskriv hur ert barn reagerar på sångerna och musiken
 - och på rörelser?
- Vad upplever ni att ert barn får ut av (lär sig- utvecklas av, i, genom) babyrytmiken? (Vad tycker ni att barnen lär sig eller utvecklar på rytmikstunden?)
 - samspel med andra barn?
 - upplever du att barnet lär känna sin kropp och sina olika kroppsdelar?
 - motorisk
 - språklig
 - musikalisk utveckling
- Vilket utbyte upplever ni att ert barn får av gruppen?
- Hur skulle ni beskriva ert barn under rytmikstunden?
 - vilken sinnesstämning upplever du att barnet har?
 - vart har barnet sin uppmärksamhet?

Förälder

- Vad ger babyrytmiken dig som förälder?
- Vilka/vilket moment i rytmiken uppskattar du mest?
 - vad har du för relation till sångerna/ momenten?
 - hur mycket är nytt för dig och hur mycket känner du igen sedan tidigare (är det tex sånger som du som förälder kan sedan du själv var liten, eller är det nya?)
- Hur upplever ni att det är att gå på babyrytmik med ert barn?
 - vilken sinnesstämning har ni?
- Vad har ni föräldrar för utbyte av gruppen?
 - musikaliskt
 - socialt - träffas ni föräldrar och barn ur gruppen även på fritiden?
 - är en aktivitet

Upplevelser utanför rytmikstunderna

- Vilken sinnesstämning upplever ni att barnen har när ni lämnar rytmikstunden?
- Vilken sinnesstämning har ni föräldrar när ni lämnar rytmikstunden?
- På vilket sätt påverkar babyrytmiken det ni gör hemma? (gör ni något med musik och rörelse hemma mellan rytmiktillfällena?)
 - vad? är det sådant ni gör på rytmiken?
 - kan ni förstärka det med det ni gör på rytmiken?
 - hur påverkar rytmikstunden ert sätt att använda rörelser i samband med sång?
 - hur mycket ärt nytt (dvs från rytmikstunden) och hur mycket sådant som ni sjungit tidigare?
- Vilka initiativ tar barnet till att upprepa något av det som görs på rytmiken i andra sammanhang?
 - hur märks det i så fall?
 - när då?
- Vad skulle ni säga att rytmiken gör för relationen mellan er och ert barn?

Slutligen

- Nämn 2–4 ord som sammanfattar din upplevelse av att gå på babyrytmik med ditt barn.

Bilaga 3

Information om forskningsstudie - Pedagog

LUNDS UNIVERSITET
Musikhögskolan i Malmö

Information om forskningsstudie

Bästa rytmikpedagog!

Jag heter Elin Nordström och studerar till musiklärare och sångpedagog på Musikhögskolan i Malmö. Under läsåret 2018/2019 kommer jag att skriva examensarbete där jag undersöker babyrytmikens syfte samt föräldrars upplevelser av att gå på babyrytmik med sitt barn.

Undersökningen kommer att ske i form av en intervju den 17/1 2019. Intervjun kommer att spelas in med ljudupptagning. Endast jag kommer att ha tillgång till det inspelade materialet och du som deltagare kommer alltid att vara anonym. Namn kommer att vara fingerade i studien.

Deltagandet i forskningen är frivilligt och du har närsomhelst möjlighet att avsluta din medverkan.

Tveka inte att kontakta mig vid frågor.

0708-151124

elin.nordstrom.020@student.lu.se

Jag samtycker till att delta i studien

Deltagarens underskrift

Bilaga 4

Information om forskningsstudie - Fokusgrupp

LUNDS UNIVERSITET
Musikhögskolan i Malmö

Information om forskningsstudie

Bästa rytmikförälder!

Jag heter Elin Nordström och studerar till musiklärare och sångpedagog på Musikhögskolan i Malmö. Under läsåret 2018/2019 kommer jag att skriva examensarbete där jag undersöker babyrytmikens syfte samt föräldrars upplevelser av att gå på babyrytmik med sitt barn.

Undersökningen kommer att ske i form av en fokusgruppsintervju den 10/1 2019. Intervjun kommer att spelas in med ljudupptagning samt med filmkamera för att jag ska kunna urskilja deltagarnas röster i efterhand. Endast jag kommer att ha tillgång till det inspelade materialet och alla deltagare kommer alltid att vara anonyma. Jag kommer att använda fingerade namn i studien.

Deltagandet i studien är frivilligt och du har närsomhelst möjlighet att avsluta din medverkan.

Tveka inte att kontakta mig vid frågor.
0708-151124
elin.nordstrom.020@student.lu.se

Jag samtycker till att delta i studien,

Min ålder: _____

Ålder på mitt barn: _____

Så här länge har vi gått på rytmik: _____

Deltagarens underskrift